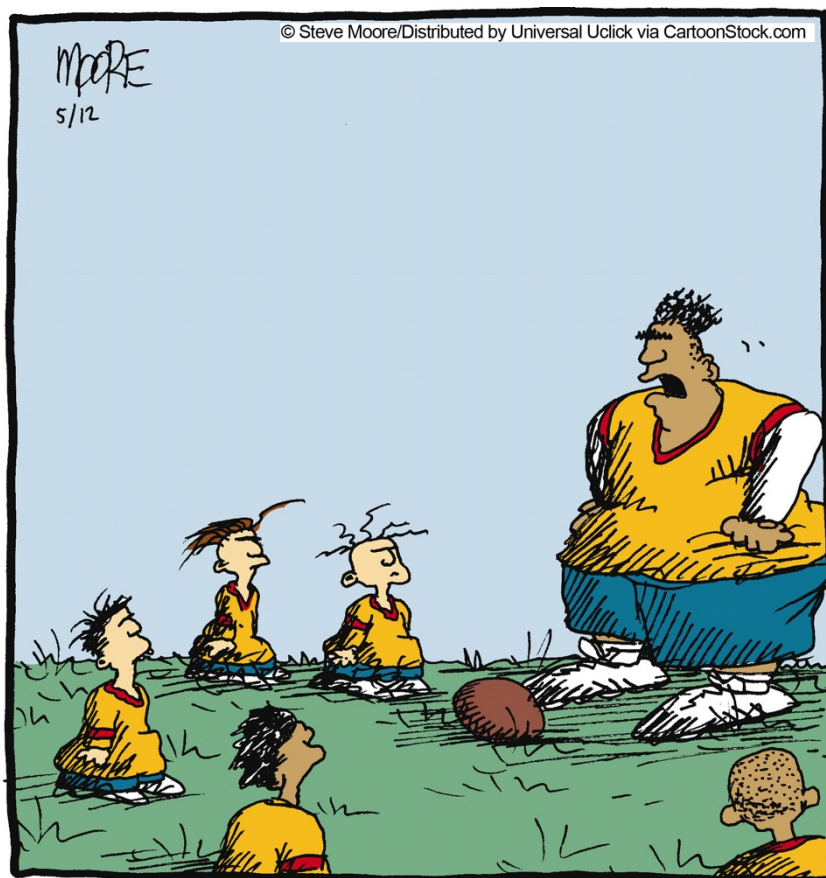

Humor i lagidrett

Masteroppgave utdanningsvitenskap/idrett og kroppsøving

**“Mutilate, mangle, crush, pound, slam,
bash, plaster and pulverize. That’s rugby ...
Now get out there and have fun!”**

CartoonStock.com

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	3
2. Innledning.....	4
3. Analytiske begrep og teoretiske perspektiv.....	9
3.1 Humorstiler	9
3.2 Litteratur underveis i prosessen	11
3.2.1 Modell for humorens sosiale funksjoner	11
3.2.2 A social identity approach	13
3.3 Analytiske begrep.....	14
4. Metode og analyse	15
4.1 Metode.....	15
4.2 Utvalg.....	16
4.3 Innsamling av data.....	17
4.4 Analyse.....	17
4.5 Forskningsetiske vurderinger	18
5. Funn/Resultater	19
5.1 Humor i lagidrett.....	19
5.1.1 Hva påvirker humor i laget?.....	20
5.1.2 Humorens form	23
5.1.3 Humorens ladning og målskive	30
5.1.4 Humorens funksjon	34
5.1.5 Humor i lagidrett – oppsummering av funn.....	43
6.2 Trenerens bruk av humor.....	45
5.2.1 Hva påvirker trenerens bruk av humor?.....	45
5.2.2 Trenerens bruk av humor - form.....	49
5.2.3 Humor som et verktøy.....	53
5.2.4 Trenerens bruk av humor i lagidrett – oppsummering av funn	59
5.3 Hvordan kan humor i lagidrett kategoriseres?	60
6. Diskusjon.....	63
6.1 Forholdet mellom humorens intensjon og effekt	63
6.2 Humorens ladning og målskive	66
6.3 Garderobekultur	67
6.4 Lagets humorhistorie som del av lagets identitet	68
6.5 Kjønnforskjeller.....	68
6.6 En vurdering av humorens positive effektkategorier:	71
7. Reliabilitet og validitet	75
8. Konklusjon/Avslutning.....	77
9. Referanser:	78

---

1. Sammendrag

Humor finnes i alle kulturer og er et kompleks fenomen med mange funksjoner. De fleste assosierer humor med noe positivt, men det finnes også en negativ side som ikke er like eksponert. Lite er så langt gjort for å forstå hvordan humor fungerer i idrettssammenheng. Denne eksplorative studien søkte å gi et innblikk i bruk av humor i lagidrett, dens form og funksjon: Hva karakteriserer humor i lagidrett, hva karakteriserer trenerens bruk av humor og hvordan kan humor kategoriseres. Det ble gjennomført seks fokusgruppeintervjuer med tilsammen tretti deltakere, som representerte utøvere og trenere fra fem ulike lagidretter.

Studien viste at humor har en rekke positive effekter i lagidrett. Den kunne fungere som vitamin, stress-ventil, lim, herding og statussymbol. Men det var også en bakside på medaljen. Feil bruk av humor kunne ødelegge for konsentrasjon og fokus, og skape usikkerhet. Negativ humor kunne ta form som superioritet, aggresjon og mobbing og føre til usikkerhet, krenkelse og frafall. Det var klare forskjeller på de kvinnelige og de mannlige utøverne beskrivelse av humor i laget, både når det gjaldt preferanser, form og rammer. Treneren kunne bruke humor aktivt som et verktøy for en rekke funksjoner: å skape trivsel, senke stress, styrke gruppekohesjon, øke tålegrensen, korrigere adferd og posisjoner og regulere forholdet mellom trener og utøver. Treneren hadde dessuten en viktig rolle som tilrettelegger og moderator for humor i laget. Å unngå den korte veien fra ønsket til uønsket effekt krevde et solid stykke balansekunst av treneren.

*«Humor happens, it happens a lot, but it is not clear why it happens or what it does»
(E. Romero & Pescosolido, 2008)*

---

2. Innledning

Hva er humor? Dette fasetterte fenomenet finnes i alle kulturer og i så godt som alle mennesker jorden rundt, og består av fire psykologiske komponenter

- en sosial /interpersonell aktivitet
- en kognitiv-perseptuell prosess
- en emosjonell respons
- et vokal-adferdsmessige uttrykk i form av smil og latter

(Martin & Kuiper, 2016).

Humor kan ta mange ulike former, som vitsing, ordspill, sarkasme, narrestreker/practical jokes, mimikk og non-verbal oppførsel. Den er både individ- og kontekstbundet; det som er morsomt for en person trenger ikke oppleves likt for en annen, det som oppfattes som humoristisk i en kultur/tid/sammenheng, kan tolkes helt annerledes i en annen setting (Mendiburo-Seguel, Páez, & Martínez-Sánchez, 2015; E. Romero & Pescosolido, 2008; Ronglan & Aggerholm, 2014). Det går et skille mellom positiv/produktiv/inkluderende og negativ/destruktiv/ekskluderende humor og mellom intrapersonal (brukes på selvet) og interpersonal (mellommenneskelig) humor (Mendiburo-Seguel et al., 2015; E. Romero & Pescosolido, 2008; Ronglan & Aggerholm, 2014) . Videre kan en skjelle mellom humorproduksjon og humorkonsumpsjon/humorforståelse/sans for humor, der det til nå er forsket langt mer på den sistnevnte (Martin, 2010, s.110).

Gitt et så vidtspennende og mangfoldig fenomen, har det gjennom tidene vist seg vanskelig for både filosofer og forskere fra ulike fagmiljøer å gi en eksakt definisjon på begrepet humor (Johnsen, 1997, s.14). Psykolog Rod Martin (2010) forklarer humor som:

«...anything that people say or do that is perceived as funny and tend to make others laugh, as well as the mental processes that go into both creating and perceiving such an amusing stimulus, and also the affective response involved the enjoyment of it» (s.5)

Sosiolog Linda Francis (1994) gir denne definisjonen:

- «1. an expert cultural performance
2. which strengthens or restores the feeling norms of the situation and creates amusements in self and others,
3. generating positive sentiments among members of an interacting group by bonding them and/or reducing an external threat
4. often at the expense of some excluded person(s), events or objects”

Det finnes ulike humorteorier som forsøker å forklare humor som fenomen, dens form og funksjon. De tre overbyggende og mest anerkjente er inkongruensteorien, overlegenhetsteorien og ventilteorien.

”Inkongruensteorien” kan spores helt tilbake til Aristoteles (f.384 f.Kr) og er til dags dato den mest anerkjente filosofisk baserte humorteorien (Scheel & Gockel, 2017, s.13). Teorien befatter seg med de kognitiv-perseptuelle prosessene i humor. Lekende tenking rundt inkongruens, det vil si mangel på sammenfall / det uventede holdt opp mot det forventede, blir sett på som humorens strukturelle kjennetegn. Overraskelsen er et nøkkelement, og tull og tøys og absurditeter er typiske ingredienser (Johnsen, 1997, s.19; Martin, 2010, s.62-75,82; Scheel & Gockel, 2017, s.13). Mens inkongruensteoriene forklarer de strukturelle og kognitive sidene av humor, er de emosjonelle og sosiale aspektene ikke innbefattet (Kaare & Kjús, 2006; Martin, 2007, s.74; Scheel & Gockel, 2017, s.14).

”Overlegenhetsteorien / Superiority theory” har også sin opprinnelse i den greske antikkens filosofi. I denne teorien sees humor som en aggressiv form for lek, med formål å undertrykke individer, grupper eller deler av selvet. Typiske trekk er latterliggjøring av de som er mindre heldige eller som skiller seg fra den gitte normen, og en følelse av overlegenhet basert på andres feil, mangler og utilpasshet. Humor kan også brukes til å latterliggjøre egne feil og mangler, som selvkritikk, selvforsvar eller en undergraving av selvfølelsen (Scheel & Gockel, 2017, s.14; Søbstad, 1995, s.33). Teorien tar for seg de emosjonelle og sosiale sidene av humoren, med vekt på de aggressive/fiendtlige

---

holdningene som kommer til uttrykk. Det å bli latterliggjort utgjør en trussel mot identiteten vår, og oppleves som oftest som ubehagelig for den eller de som utsettes for dette (Meyer, 2000; Scheel & Gockel, 2017, s.14).

” Ventilteorier / Arousal- relief theories ”. Freud’s psykoanalytiske teori var dominerende i store deler av forrige århundre, også når det gjaldt humorforskning. I følge Freud kan humor og latter oppstå i stressende eller uønskede situasjoner, som en ventil for oppdemmet stress og et alternativt perspektiv for negative følelser som redsel, sinne eller tristhet. Latterens funksjon var å frigjøre overskudd av nervøs energi (Johnsen, 1997, s.15; Martin, 2010, s.33-35). Humor kan også sees på som en mestringsstrategi, der samfunnets krav og rammer medfører at vi undertrykker mange av våre følelser, som f.eks. aggresjon eller seksuelt begjær (Bell, 2015, s.24)

Nyere tids versjoner knytter det psykologiske aspektet opp mot fysiologiske , og presenterer humor som et komplekst samspill mellom kognisjon og emosjoner, basert på biologiske prosesser i hjerne og nervesystem (Martin, 2010, s.57-62, 82; Scheel & Gockel, 2017, s.15)

Selv om hver av humorteoriene i seg selv forklarer mye om humor, så er det ingen av dem som alene fanger alle aspekter av fenomenet (Meyer, 2000; Scheel & Gockel, 2017, s.9). Humoren er ikke en absolutt, men relasjonell – det vil si den står i forhold til noe annet enn seg selv. Å le sammen med andre mennesker sier derfor noe om hvor mye vi har felles med dem (Johnsen, 1997, s.21).

Humor er et fundamentalt sosialt fenomen og skjer i et vidt omfang i en rekke hverdagslige situasjoner. Det er en vanlig oppfatning at humor er et pro-sosialt, godartet og hyggelig fenomen. Humorens lekne og useriøse natur gjør at den ofte blir sett på som ufarlig og/eller uvesentlig, men humor brukes, bevisst eller ubevisst, i alle aspekt av sosial adferd som et verktøy for å oppnå sosiale mål (Martin, 2010,s. 5 og 150; Mendiburo-Seguel et al., 2015).

Humor kan også betraktes som en sosial ferdighet eller interpersonell kompetanse. Denne kompetansen kan brukes blant annet til å etablere og regulere meningsfulle

---

relasjoner, øke nærhet og løse konflikter, men også for å oppnå fordeler, dominere og nedvurdere andre. Humor kan brukes til å inkludere eller å ekskludere, for å styrke sosiale normer eller for å bryte dem, til å knuse fordommer eller til å forsterke dem, for å minske sosiale forskjeller eller dominere og manipulere. Humor er knyttet til kognitive prosesser som hukommelse og kreativitet, og er i tillegg et verktøy for å regulere emosjoner og mestre stress (Martin, 2010, s. 110-11,150-152,305-307; Ronglan & Aggerholm, 2014).

Det er per i dag gjort få empiriske studier på humor i idrett (Høigaard, Haugen, Johansen, & Giske, 2017; Jones, Potrac, Cushion, & Ronglan, 2011). I det begrensede materialet som er funnet på området, er fokuset ofte satt på trenerens bruk av humor.

Kvalitative intervjuer med seks fulltids elitetrenerne i Norge viste at humor var en integrert del av trenerpraksisen (Ronglan & Aggerholm, 2014). Trenerne mener humor kan fungere som et avbrekk fra en rutinepreget og overstrukturert hverdag, samt hjelpe utøverne å mestre press, spenning og engstelse. Den kan brukes til å sette søkelys på og korrigere uholdbare normer og regler, samt å avsløre, forsterke eller endre maktstrukturer i laget. Videre mener forfatterne at humor kan gi grobunn for kreative spilleprestasjoner på banen. I følge den samme studien kan humor sees som en balansegang i spenningsfeltet mellom alvor og moro, distanse og nærhet og mellom autenticitet og påtatthet.

Høigaard et.al (2017) undersøkte forholdet mellom trenerens kommunikasjonsmønster og lagidentitet. Studien omfattet 532 fotballspillere i alderen 13-20 år. Gjennom en multipl regresjonsanalyse predikerte trenerens bruk av humor og positiv feedback spillernes opplevelse team identitet.

To studier (Burke, Peterson, & Nix, 1995; Grisaffe, Blom, & Burke, 2003) basert på 55 kvinnelige volleyballutøvere respektiv 33 fotballspillere av begge kjønn, viser en positiv korrelasjon mellom trenerens bruk av humor og hvor godt utøverne liker treneren. Den siste studien avdekket også en forskjell mellom kjønnene. Både kvinnelige og mannlige spillere satte pris på hovedtrenerens bruk av humor, kvinnene i signifikant høyere grad enn mennene ($r= 1,0$ mot $r= .603$ $p= < .01$).

Humor kan også brukes som et verktøy for å regulere idrettsutøvernes følelsesmessige tilstand (Friesen, Devonport, Sellars, & Lane, 2015).

Humor har ved flere tilfeller blitt framstilt som et toegget sverd - det er en fin balanse mellom konstruktiv/positiv og destruktiv/negativ humor (Fine & Soucey, 2005; Meyer, 2000; E. Romero & Pescosolido, 2008; Ronglan & Aggerholm, 2014). Eksempler på destruktiv/negativ humor kan være rasistisk og sexistisk humor. I en nyere studie fra Tyskland (Wolfers, File, & Schnurr, 2017) ble rasistisk humor i et G-19 fotballag satt under lupen. På den ene siden uttrykte spillerne at de satte pris på det kulturelle mangfoldet i laget, til inntekt for en styrket gruppe kohesjon. På den annen side brukte de samme spillerne rasistisk humor for å danne distinkte undergrupper, med en fragmentering av laget og undergraving av lagidentiteten som en konsekvens av dette. Rasisme og sexismen i form av erting og fleiping kan være ekstra vanskelig både å synliggjøre og bekjempe, nettopp fordi den ofte avfeies som ”bare humor” (Burdsey, 2011; Mallett, Ford, & Woodzicka, 2016). Samtidig kan nettopp humor brukes som et vern og et mottiltak/våpen for å belyse og bekjempe denne typen adferd (Hylton, 2017).

Mer forskning er etterlyst for å forstå humorens form, hensikt og effekt innen idrettsverdenen (Høigaard et al., 2017; Jones et al., 2011; Ronglan & Aggerholm, 2014) og særlig er det behov for mer viten om bruk av aggressiv/negativ humor i idrett og hvilken virkning dette har på utøvere og lag (Høigaard et al., 2017).

Denne studien er et direkte resultat av denne oppfordringen og et ønske om bidra til å økt forståelse for fenomenet humor i lagidrett.

Hensikten med studien er 1) Å beskrive humor slik den framstår i lagidrett - dens intensjon, form og effekt 2) Å utvikle humorkategorier basert på beskrivelsene som framkommer

- Problemstilling 1: Hva karakteriserer humor i lagidrett?
- Problemstilling 2: Hva karakteriserer trenerens bruk av humor i lagidrett?
- Problemstilling 3: Hvordan kan humorbruk i lagidrett kategoriseres?

«There is more to explain about humor than just why it is funny. People have reasons for using humor, goals they wish to accomplish with it »

Linda Francis (1994)

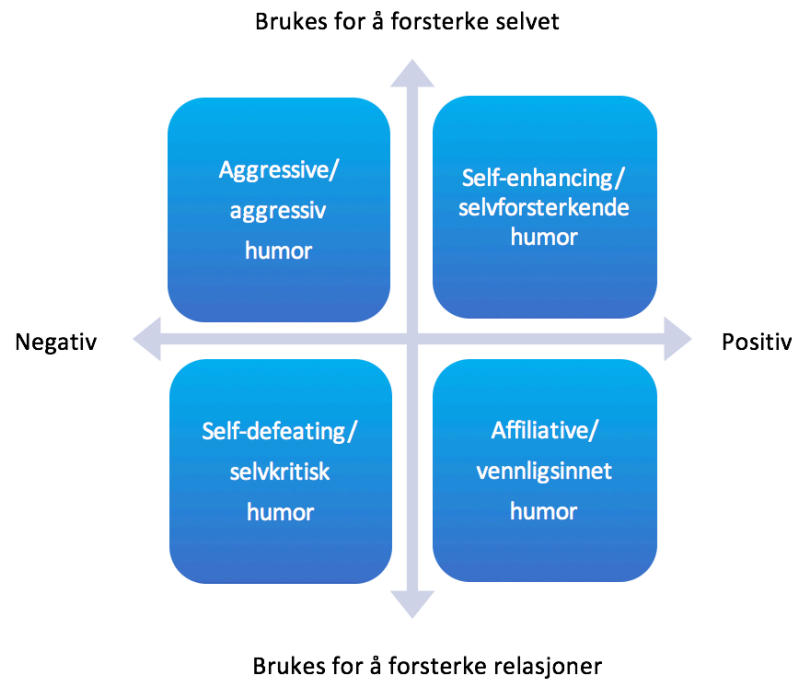
---

3. Analytiske begrep og teoretiske perspektiv

Oppgaven er basert på en tematisk analyse med en induktiv tilnærming (Braun & Clarke, 2006), som blir nærmere presentert i kapittel 4. En induktiv tilnærming betyr at analysen tar utgangspunkt i dataene, med åpen koding og tematisering – i motsetning til en teoridrevet analyse, som tar utgangspunkt i en teori og ofte har forhåndsbestemte koder knyttet til denne. Ved en induktiv metode kan teori trekkes inn i løpet av tolkningsfasen for å belyse og gi dybde eller bredde til temaer som har tredd fram i prosessen.

3.1 Humorstiler

I forkant av studien var det et behov for å forstå ulike humorstiler, og hva som ligger i begrepene positiv og negativ humor. Her ble det valgt å bruke definisjoner i Humor Styles Questionnaire (HSQ) (Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Gray, & Weir, 2003). I denne modellen er humorens funksjoner fordelt langs to akser: 1) om humoren brukes til å forsterke selvet eller å forsterke relasjoner med andre og 2) om humoren er positiv (tolerant og aksepterende i forhold til både selvet og andre) eller negativ (potensielt skadelig for selvet eller andre). Humor kan brukes til å styrke selvet ved å benytte en form som er tolerant og ikke skadelig for andre (*selvforsterkende humor*) eller en form som går på bekostning av relasjoner til andre (*aggressiv humor*). På samme måte kan humor brukes til å styrke relasjoner til andre i en form som er relativt godartet og selv-aksepterende (*vennlighetsinnrettet humor*) eller på bekostning av og potensielt til skade for selvet (*selvkritisk humor*). Se figur 1.

Figur 1

- 1) *Affiliative/ vennligsinnet* humor omfatter vittighet, godslig småerting for å more andre, evne til å etablere relasjoner og redusere interpersonell spenning. Under denne kategorien faller også selvironi, med hensikt å more eller lette på stemningen for andre, å kunne gjøre narr av seg selv uten å miste selvrespekt.
- 2) *Self-enhancing/ selvforsterkende* humor er assosiert med et humoristisk syn på livet, en evne til å more seg over livets mange rariteter og å beholde et skrått blikk på situasjonen selv under stress og motgang. Dette er en humorstil som er å betrakte som intrapsykisk (rettet mot selvet) mer enn mot andre mennesker.
- 3) *Aggressiv* humor relateres til sarkasme, ondsinnet fleiping, latterliggjøring, hån og undertrykking. Den omfatter også manipulering av andre med en underforstått trussel om latterliggjøring. Dette er humor som uttrykkes uten hensyn til de som potensielt rammes av den (for eksempel rasisme og sexisme).

-
- 4) *Self-defeating/selvkritisk* humor er forbundet med en overdreven selvkritisk stil, forsøk på å få andre til å le på bekostning av seg selv, i den hensikt å innynde seg eller oppnå aksept, godta å selv bli målskive for andres latter, og le med når andre blir latterliggjort og hånet. Personer som forbindes med denne humorstilen, kan ofte oppfattes som vittige og morsomme og kan iblant betraktes som ”klassens klovn”, men det er ofte underliggende elementer av lav selvfølelse, unnvikelse og trang.

Martin et.al (2003) understreker at forskjellen på potensiell positiv og negativ humor dreier seg om grader og ikke ”enten eller”. For eksempel at *affiliative/vennlighets* humor i en gruppe også kan inneholde erting og stikk som kan oppfattes som noe aggressivt. Det kan også finnes elementer av nedlatenhet, som når gruppen gjør narr av individer eller utenforstående grupper som utgjør en trussel mot dem, i den hensikt å styrke samhold og trivsel innad. *Self-defeating/selvkritisk* humor kan også sees som positiv i relasjoner, fordi personer med selvironi og evnen til ikke å ta seg selv for høytidelig ofte oppfattes som mindre truende og lette å like. Det finnes derfor en overlapping mellom kategoriene som kan være vanskelig å skille.

Denne studien tar for seg humor i lagidrett, og vil i hovedsak dreie seg om interpersonal humor. Begrepene positiv og negativ humor vil derfor brukes ensbetydende med *affiliative/vennlighets* og *aggressiv* humor. Det kan likevel forekomme henvisning til de andre humorstilene i andre studier som er omtalt.

3.2 Litteratur underveis i prosessen

I løpet av analysefasen ble ulike teoretiske perspektiv vurdert og trukket inn i prosessen, for å få dypere innsikt i dataene. De to viktigste av disse er en modell for humorens sosiale funksjoner (Martineau, 1972) og Social Identity Approach rettet mot idrettspsykologi (Haslam, 2004; Rees, Alexander Haslam, Coffee, & Lavalley, 2015).

3.2.1 Modell for humorens sosiale funksjoner

Martineau (1972) beskriver humor som olje eller sand i maskineriet for sosial interaksjon. På den ene siden kan humor fungere som smøring som gjør interaksjonen smidig og

velfungerende, på den andre side (men ikke gjensidig utelukkende) kan humor fungere som sand som skaper interpersonale friksjoner og kan endre forholdets karakter. Han framhever seks variabler som kan ha innvirkning på humorens funksjon og som i visse fall kan endre den. Disse er 1) humorprodusenten 2) mottakeren eller ”publikum” 3) målskiven for humoren (det/den eller de man ler av) 4) hvordan humoren blir bedømt (av mottakeren eller ”publikum”) 5) den kulturelle konteksten og 6) de involvertes sosiale posisjoner – hvorav de fire første brukes i modellen. Videre er modellen basert på tre strukturelle settinger: a) Intragruppe – humor som analyseres innen en gruppe b) Intergruppe – humor som analyseres i en intergruppe situasjon, men med fokus på de interne strukturene i en gruppe og c) Intergruppe – humor som analyseres i en intergruppe situasjon, der fokuset er på interaksjonen og relasjonen mellom de to gruppene. Se figur 2.

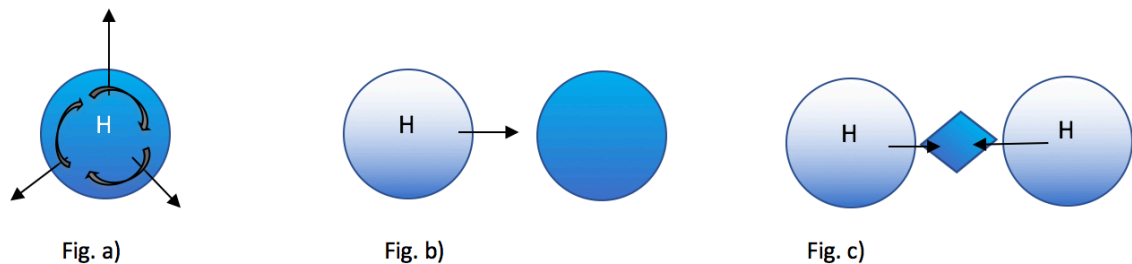

Fig.2

Humoren i denne modellen kan bedømmes som ”esteemed” /*respektfull* eller ”disparaged”/*respektløs*, noe som videre vil bli omskrevet til positiv og negativ humor.

For en intragruppe situasjon (som når vi skal studere humor i et lag) gjelder følgende grunnprinsipp: Når humor initieres i en gruppe, vil virkningen av den innen gruppen være bestemt av hvordan gruppemedlemmene bedømmer den.

- a) Når gruppemedlemmene bedømmer humoren som positiv, vil den styrke samholdet i gruppa.
- b) Når gruppemedlemmene bedømmer humoren som negativ, kan den ha følgende funksjoner:

-
- 1) Å kontrollere adferd i gruppa
  - 2) Å styrke samhold i gruppa (gjelder *self-disparaging/selvfordreende* humor)
  - 3) Å lansere eller videreføre konflikter som allerede finnes i gruppa
  - 4) Å fremme demoralisering og sosial oppløsning av gruppa
- c) Når gruppemedlemmene bedømmer humoren som positiv for en annen gruppe utenfor ens egen, vil det styrke samholdet i gruppa
- d) Når gruppemedlemmene bedømmer humoren som negativ for en annen gruppe utenfor ens egen, kan den ha følgende funksjoner:
- 1) Å styrke lagmoral og samholdet i gruppa
  - 2) Å lansere eller videreføre en fiendtlig holdning mot den andre gruppa
- (Martineau, 1972)

3.2.2. A social identity approach

Teorien om *social identity* ble utviklet av Henri Tajfel på begynnelsen av 1970-tallet, og videreutviklet sammen med John Turner, som senere introduserte teorien om *self-categorization* som en utvidelse av denne. De to teoriene omtales samlet som ”a social identity approach” (Haslam, 2004).

Essensen av den utvidede teorien er, at grupper er mer enn kun en passiv kontekst for enkelt-individer. Et en gruppe eller et lag kan forandre individene, slik at laget blir mer enn summen av deres individuelle inputs. Evnen til å tenke ”vi” og ”oss” isteden for ”jeg” og ”meg” er avgjørende for samhold, effektiv kommunikasjon, evnen til å påvirke hverandre, opptre som en enhet og gi ”det lille ekstra” (ibid, s.17)

Teorien om sosial identitet viser at bare det å definere seg som et gruppemedlem i seg selv er nok til å ville favorisere gruppen. Som et gruppemedlem og en del av et sosialt felleskap vil individet, i et forsøk på å oppnå eller opprettholde selvtillit, søke å differensiere sin gruppe positivt fra andre sammenliknbare grupper: ”Vi er annerledes (og helst bedre) enn *de andre*”. Forutsetningen for en slik favorisering beror på tre nøkkelfaktorer:

-
- 1) I hvilken grad individet identifiserer seg med egen gruppe (inngruppen) og internaliserer gruppetilhørigheten som en del av selvbildet.
  - 2) I hvilken grad det finnes rom for sammenlikning med andre grupper i den gjeldende konteksten.
  - 3) Oppfattelsen av den andre gruppens (utgruppens) relevans, som igjen formes av inngruppens relative og absolutte status.

Den opplevde stabiliteten og legitimiteten av en inngruppes posisjon i forhold til andre grupper, og det opplevde omfanget av gruppetilhørighet er vesentlige i strukturering av sosial identifikasjon og dermed også i gruppeadferd (Rees et al., 2015).

Teorien om selv-kategorisering omhandler de kognitive prosessene som ligger bak forholdet mellom personlig og sosial identitet, ikke bare i grupper, men generelt i de fleste sosiale relasjoner og kontekster. De viktigste elementene i denne teorien er:

- 1) Sosial identitet er de kognitive mekanismene som gjør gruppeadferd mulig. Gjennom en depersonalisering der den sosiale identiteten blir ”skrudd på”, begynner individet å tenke ”vi” isteden for ”jeg”.
- 2) Selvet reflekterer en kategoriseringsprosess der den sosiale identiteten enten blir aktivert og man vurderer seg selv som en del av en kategori /gruppe, eller ikke. Dette vil avhenge av i hvilken grad kategorien/gruppen passer individet og i hvilken grad individet er klar for å benytte seg av den.
- 3) Delt sosial identitet er grunnlaget for gjensidig sosial påvirkning. Når man oppfatter seg som en del av en gruppe, vil man søke å oppnå enighet med de andre i gruppen og koordinere adferd i relasjon til dette (Haslam, 2004; Rees et al., 2015)

3.3 Analytiske begrep

Datamaterialet er kodet i NVIVO. I noen få tilfeller i rapporten er det referert til koder i antall og *dekning*. *Dekningen* viser hvor stor del av den totale intervjuet som handler om denne koden, målt i tid. Når antall koder/dekning brukes for å vise forskjell mellom kjønnene, må det sees mot totalt antall koder og intervjuvarighet, som viste seg å svært lik for kvinnelige og mannlige utøvere:

	♀	♀
Antall kodede utsagn	462	693
	709	513
Totalt antall kodede utsagn	1171	1206
Intervjuets varighet	0:43	0:57
	0:59	0:45
Total varighet	1:42	1:42

4. Metode og analyse

4.1 Metode

Humor i idrett er et lite utforsket område, og for å få en dypere innsikt i fenomenet er det valgt en kvalitativ studie med et eksplorerende design. Materialet er analysert gjennom en tematisk analyse med en induktivt tilnærming, med åpen koding og tematisering som vokser fram i prosessen (Braun & Clarke, 2006).

Studien bygger på semistrukturerte fokusgruppeintervjuer med trenere og utøvere fra ulike lagidretter. Fokusgruppeintervjuer er særlig egnet for eksplorerende studier, fordi det åpner for en tykkere, rikere og mer nyansert forståelse av fenomenet som studeres (Kamberelis & Dimitriadis, 2013, s.37; Kvale & Brinkmann, 2015, s.179).

Fordelen med denne intervju typen er mange. Fokusgrupper kan dempe eller hemme forskerens autoritet, ved at deltakerne «tar over» eller «eier» intervjuet, noe som vanligvis fører til en dypere og rikere forståelse av det som diskuteres. Ved å høre andre diskutere et emne, kan det oppstå ny innsikt, nye innfallsvinkler og nye ideer hos hver av deltakerne - noe som gjør verdien av et slikt intervju til «mer enn summen av hvert enkelt bidrag» (Nelson, Groom, & Potrac, 2014).

Fokusgruppeintervjuer innebærer en mer naturlig samtaleform enn ved individuelle intervjuer, og gir samtidig forskeren mulighet til fange opp gruppedynamikk inkludert mimikk og kroppsspråk som supplerer eller i noen tilfeller motsier de verbale utsagnene (Stewart & Shamdasani, 1990, s.16). Denne type undersøkelse gir også mulighet til å trekke ut kompleksitet, nyanser og motsetninger i fenomenet som studeres. Den intenst sosiale stemningen, som ligger i fokusgruppens natur, kan utløse en «minne synergi» blant deltakerne. Fordi de framstår som en strøm av ulike perspektiver eller liknende opplevelser, kan de avdekke skjulte forbindelser rundt sosiale og kulturelle strukturer og krefter (Kamberelis & Dimitriadis, 2013, s.40).

Men det finnes også noen begrensninger ved denne intervjuarten. Det kan for eksempel stilles spørsmål ved hvor representative deltakerne er for den gruppen de opptre på vegne av. Det kan oppstå bias hvis samtalen styres av dominerende deltakere, eller hvis moderator (bevisst eller ubevisst) leder samtalen mot ønsket utkomme. Den åpne formen for respons som er vanlig i fokusgrupper kan gjøre oppsummering og tolkning vanskelig, og sist men ikke minst: Det ligger en innebygd troverdighet i «live» situasjoner, som kan lede forskeren til å overdrive verdien av resultatene (Stewart & Shamdasani, 1990, s.17).

4.2 Utvalg

Utvalget besto av seks fokusgrupper med fire til seks deltakere som representerer utøvere og trenere innen idrettene håndball, fotball, volleyball, ishockey og rytmisk sportsgymnastikk/ lag. Tre av lagene som var representert har vært eller er nasjonale mestere i sin gren, og blant deltakerne fantes flere tidligere eller nåværende landslagsutøvere.

Fokusgruppe 1: Seks kvinnelige utøvere fra et topplag i elitedivisjon

Fokusgruppe 2: Fem mannlige utøvere fra et topplag i elitedivisjon

Fokusgruppe 3: Fire jenter fra et lag i aldersbestemte klasser (J17)

Fokusgruppe 4: Seks gutter fra et lag i aldersbestemte klasser (G19)

Fokusgruppe 5: Fem trenere med erfaring fra aldersbestemte klasser til elitenivå innen ulike lagidretter. Gruppen besto av en kvinne og fire menn som alle er tidligere eliteutøvere – hvorav tre landslagsutøvere i sine idretter.

Fokusgruppe 6: Pilotgruppe/medstudenter på masterstudiet i utdanningsvitenskap/idrett. Tre menn og en kvinne med utøver- og trenererfaring fra ulike lagidretter på ulike nivå.

4.3 Innsamling av data

Til fokusgruppeintervjuene ble det utarbeidet en intervjuguide (vedlegg 1). Intervjuene var semistrukturerte, dvs. intervjuguiden virket som en ramme for intervjuene, men ble ikke fulgt slavisk der det dukket opp interessante innspill og perspektiver underveis. De fire hovedtemaene var 1) Hva er humor? 2) Hva er humor i lagidrett? 3) Trenerens bruk av humor 4) Effekten av humor. En plakat ble lagt på bordet for hvert tema og deltakerne ble oppfordret til å snakke fritt rundt dette. I den grad samtalen gikk ”i stå” eller fjernet seg fra hovedtema, ble spørsmål fra intervjuguiden brukt til å få samtalen på gli eller å samle fokus. Deltakere ble oppfordret til å trekke hverandre med i samtalen, med en påminnelse om at det ikke fantes ”rette og gale svar”, alle erfaringer og meninger var like viktig og at det i disse intervjuene var viktig å få fram nyanser.

De seks fokusgruppeintervjuene ble foretatt over en periode på ti måneder. På grunn av sykdom ble en ekstern faglig kvalifisert moderator brukt til å gjennomføre et av intervjuene. Det ble benyttet audioopptaker og tatt notater underveis. Intervjuene hadde en gjennomsnittlig varighet på 52 min, og ble fortløpende transkribert i analyseprogrammet NVIVO. Det transkriberte underlaget utgjorde 156 sider (skrifttype 12) / 62000+ ord.

4.4 Analyse

Det ble gjennomført en tematisk analyse med induktiv tilnærming i henhold til Braun og Clarks modell (2006). Gjennomføringen av analysen består av seks faser. Braun og Clarke (2006) presiserer i sin artikkel at analyseprosessen ikke er lineær, men rekursiv – det vil si at man beveger seg fram og tilbake i de ulike fasene etter behov.

- 1) Grundig kjennskap til råmaterialet. Alle intervjuene ble transkribert og lest grundig igjennom i søken etter mulige meninger, mønster, sammenhenger, likheter og ulikheter som kunne beskrive humor i lagidrett som et fenomen, slik utøverne og trenerne i disse intervjuene oppfatter det.
- 2) Første koding. Med en induktiv tilnærming er kodingen datadreven, det vil si kodene oppsto etter hvert som materialet ble gjennomgått, setning for setning og

---

mening for mening. Det ble ført logg på når de oppsto og feltnotater underveis med tanker rundt de ulike kodene/begrepene. Etter en første gjennomgang av dataene var det oppstått 32 koder som, relativt usystematisk, representerte utsagn om humor i lagidrett, dens intensjon, form og effekt. De fleste av utsagnene havnet under flere koder, eks. ”trenerens bruk av humor” og ”humor som lim”.

- 3) Søken etter tema: Sortere kodene i mulige tema og samle all data relevant til disse. Hensikten med denne studien var å beskrive humor slik den framstår i lagidrett - dens form og funksjon. Disse to ble derfor satt som de gitte, tema i analysen. Andre tema, som «hva påvirker humor i lagidrett» og «målskiven for humor» og «garderobehumor» framsto tydelig etter hvert som datamaterialet ble sortert.
- 4) Gjennomgang av temaene: Sjekke om temaene fungerer mot det kodede materialet. Det første settet med koder ble forsøkt systematisert gjennom et tankekart (vedlegg 2). Nye funn og funderinger rundt mønster, sammenhenger, likheter og ulikheter ble notert underveis.
- 5) Definere og navngi tema: en pågående analyse for tak i essensen ved hvert tema og det overordnede bildet analysen gir. Temaer og tankekart ble revidert mange ganger underveis i analysen – det var en pågående prosess, som varte helt inn mot skriving av siste avsnitt i rapporten.
- 6) Rapportskriving: den siste mulighet for analyse. Funnene i analysen ble vurdert opp mot eksisterende litteratur på området. Teorien ga ny innsikt til dataene, og nye vurderinger måtte gjøres. I rapporten er det lagt vekt på en rik og bred beskrivelse av datasettet. Dette er, i følge Braun og Clarke (2006) en spesielt egnet framstillingsmåte i forhold til felt som det er forsket lite på.

4.5 Forskningsetiske vurderinger

Studien har fulgt forskningsetiske retningslinjene utarbeidet av NESH /Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, 2016). Dette var gjeldende regler på tidspunkt for innmelding av prosjektet . Prosjektet er godkjent av Personvernombudet for forskning tilknyttet Norsk senter for forskningsdata /NSD (vedlegg 3 og 4).

I retningslinjene ligger blant annet:

- Plikt til å informere og innhente samtykke fra deltakerne. Samtykket skal være fritt, informert og uttrykkelig. Informasjon og samtykkeerklæring ble sendt ut i forkant av intervjuene, i tillegg ble det gitt muntlig informasjon før intervjuene (vedlegg 5).
- Plikt til å sikre konfidensialitet. Dette er en etisk utfordring i forhold til gruppeintervjuer, der informasjonen deles, ikke bare med forsker, men med flere andre deltakere. Deltakerne ble derfor, i tillegg til informasjon om forskerens ansvar, informert om eget ansvar for å sørge for hverandres konfidensialitet.
- Alt skriftlig intervjumateriell ble aidentifisert og navn/kontaktlistene ble oppbevart uavhengig av audio- og skriftlig materiell.

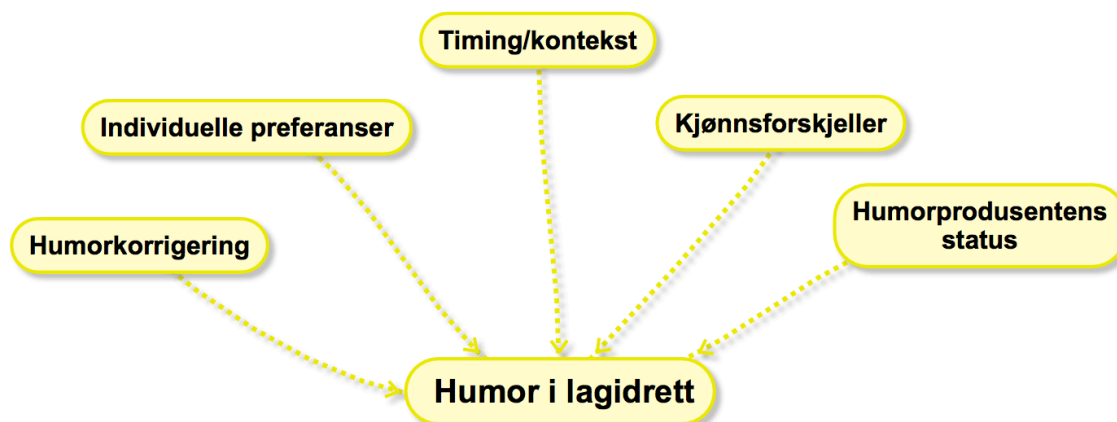
5. Funn/Resultater

5.1 Humor i lagidrett

Under problemstillingen ”Hva karakteriserer humor i lagidrett?” framsto følgende tema:

1) hva påvirker humor i laget 2) humorens form 3) humorens ladning og målskive og 4) humorens funksjon. Under punkt 3) humorens ladning og målskive sto garderobehumor fram som et eget tema. På tvers av alle overnevnte ble det også tydelig at kjønnsforskjeller var et tema.

5.1.1 Hva påvirker humor i laget?

Figur 3

Fokusgruppeintervjuene avdekket humor i lagidrett som et sammensatt og komplisert fenomen. Humor ble, av både utøvere og trenere, beskrevet som en essensiell ingrediens for motivasjon/ treningslyst, samhold og prestasjon.

"...nå er muligheten til å komme med den gode kommentaren... og jeg treffer med den, da forsterker jeg et samhold, og gjennom det på en måte... motiverer enda mer da...til det arbeidet som skal gjøres..."
(Mannlig fotballtrener, elite + aldersbestemte klasser)

"...og det skal gå an å tulle og det (humor) skal være liksom tilstede da. Det synes jeg har mye å si for om vi vinner eller ikke..."
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

"...det er jo ingen som ...uansett hvor mange millioner de tjener på det...(.) ...hvis det er det som skal motivere de...det hjelper jo ikke...hvis du ikke synes det er gøy!"
(Mannlig håndballtrener elite + aldersbestemte klasser, tidligere elitespiller)

Likevel var den vanskelige balansegangen mellom de positive og negative effektene av humor et stadig tilbakevendende tema i alle intervjuene.

”Det er sikkert mange som kan ta det som mobbing og føle seg mobbet, det tviler jeg ikke på...men det er ikke med mening at man skal ... at man vil at man skal føle seg mobbet...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

”...men jeg merker selv at hvis jeg tuller for mye og er for gira så...(humrer) går det ikke så veldig bra på banen...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Det ble i intervjuene pekt på mange ulike faktorer som kan påvirke humorens intensjon, form og effekt i lagidrett, så som timing/kontekst, individuelle forskjeller, kjønnsforskjeller, humorprodusentens status og humorkorrigerer.

Timing/kontekst:

”...humor som hører hjemme i den tiden...den settingen...og med de folkene som var der da...som overhodet ikke passer i en annen setting, og det å ha vettet til å skille det... er ganske essensielt. Der har det vært ganske mange som har tråkka feil...”

(Mannlig håndballtrener for damer elite, tidligere elitespiller/landslagsspiller)

” Veldig situasjonsbestemt, i hvert fall for oss på trening.....for alt kan være gøy, og det samme kan ikke være like gøy dagen etterpå på en måte...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...at mange ting er løyne, men liksom ...det er på en måte løyne på forskjellige steder, sånn at...du kan ikke bruke den samme humor overalt...”

(Volleyballspiller, J17)

Individuelle forskjeller:

”Jeg tror og det er...altså personavhengig, altså noen kan synes det er jævlig morsomt, mens andre tok'an ikke engang. Så det er nok veldig individuelt i forhold til hvordan en oppfatter humoren...”

(Mannlig trener og tidligere elitespiller, håndball)

”...hvis det er en stor gruppe så er det som du sier da...at noen har det kjempegøy, så er det andre som jo rett og slett ikke synes det er noen god humor i det hele tatt og kanskje tar seg nær av ting...”

(Kvinnelig trener og tidligere eliteutøver, Rytmask Sportsgymnastikk/lag)

”Det er jo veldig forskjellig da...for det er jo noen man kan kodd med ...ja, kropp og alt mulig sånn om...og så er det noen som tar seg ...ikke synes det er så morsomt...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Kjønnforskjeller:

Det var klare forskjeller i beskrivelsene av humor i kvinnelag og herrelag. Dette vil bli eksemplifisert i de neste avsnittene og diskutert under punkt 6.4. Dette ble også understreket da deltakerne i løpet av intervjuene ble spurt om de mente det var forskjell på jente- og guttehumor:

*"D: ...jeg tror nok at det er litt råere på en måte i guttegarderoben enn hvert fall i ...den garderoben jeg var i...
E: ...den kan være veldig direkte...guttehumoren... D: mm... E: ...den...han...han treffer den... "*

(D=Kvinnelig trener, rytmisk sports gymnastikk, som også jobbet med mannlig elitelag, håndball E: Mannlig trener, tidligere elitespiller, håndball)

"B: Der tror jeg det er litt forskjell på jenter og gutter faktisk ...for når du er sarkastisk mot en jente så...kan man treffe veldig... /Flere: mm...mm.../ B: ...og det kan være...jeg tror jenter er veldig oppmerksomme da....på at når man treffer og er sarkastisk så...er det ikke noe kult, så det er vi veldig forsiktige med på laget vårt, synes jeg... /A: mm.../ B:...at man skal ikke være morsom for å såre da, og det tror jeg kanskje gutter er dårligere på enn... eller er ... A:...de tar det litt lettere... B: ja altså...eller de smeller litt...er litt stygge da rett og slett... "

(Kvinnelige elitespillere, håndball)

Humorprodusentens status

Humorprodusentens status var vesentlig for hvordan resten av laget oppfattet og reagerte på humoren.

"...man respekterer jo folk eller trenere mer hvis de liksom gjør...hvis man føler at de gjør jobben sin, og da er det liksom litt lettere å få noen meldinger kanskje? Eller at han skal være litt morsom..."

(Mannlig elitespiller ishockey)

Humorkorrigerings:

Humorkorrigerings ble brukt som et uttrykk om tilfeller der målskiven for humoren, medspillere, trenere eller andre i tilknytning til laget, spilte en rolle for å justere humoren – enten det dreier seg om innhold og form eller mengde og kontekst:

”Det er noen som ikke liker at du kødder med dama...det lærer vi oss...så da kødder vi ikke om damer med han...”

(Mannlig elitespiller, junior – fotball)

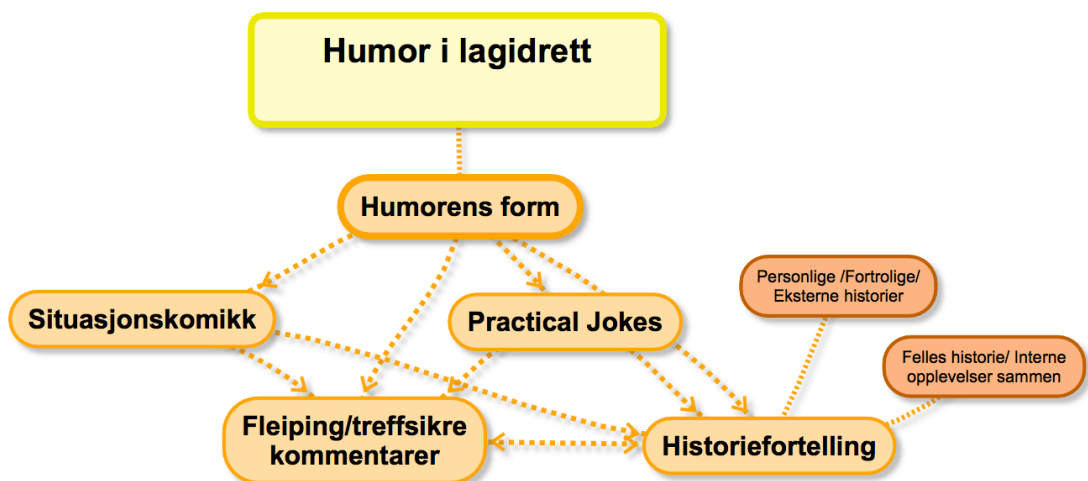
”...hvis jeg sier noe til A (lagspiller)... da kan B (lagspiller) si noe til meg: nei, det gikk litt for langt... isteden for å si det høyt, så sier han det bare til meg.. og så sier du unnskyld, det gikk over grensa der...sant...”

(Mannlig elitespiller, junior – fotball)

”Du merker det på en måte på lydnivået i garderoben da...hvis det er altfor mye latter...og høyt volum i en pause av en kamp...så er det jo...så er ikke det alltid helt heldig ...og da er det folk som sier ifra...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

5.1.2 Humorens form

Figur 4

Humorformen som ble presentert i fokusgruppeintervjuer med utøvere og trenere kunne plasseres i fire hovedgrupper: 1) Situasjonskomikk: Tabber og komiske situasjoner som oppstår på og utenfor banen 2) Pek/Practical Jokes 3) Fleiping/trefferikre kommentarer og 4) Historier. Alle gruppene rommer verbale uttrykksformer, så vel som mimikk og kroppsspråk.

Situasjonskomikk

Denne koden ble brukt om utilsiktede situasjoner som oppstår spontant, ofte tekniske feil eller tabber, som fortøner seg komisk for de som opplever dem.

”Veldig morsomt når noen faller eller noe sånt...eller bare kløner...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”Det er jo egentlig ofte på bekostning av andre vi tuller da...det er ofte hvis du har gjort noe tull da eller at man har skutt 10 meter over mål og litt sånn...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...i en kamp og noen gjør noe sånn skikkelig teit eller rart eller noe...snubler...og det ser løye ut, så ler alle sammen...og du ler av deg selv og fordi... det er løye liksom...”

(Volleyballtøver, J17)

”Er det noen som går på snørra, så er hele gjengen rundt i ring og flirer og ... ”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Det var en overvekt av eksempler på denne formen for humor blant de kvinnelige utøverne, med hele 62 kodete utsagn/ 8-9% dekning fra intervjuene med dame- og J16-lag kontra 13 kodete utsagn/ 1-3% dekning for herre- og herrejuniorlag.

Typisk for denne formen for humor er at den rammer tilfeldig, og at alle på laget må regne med å tabbe seg ut og dermed gjøre seg til latter for de andre med jevne mellomrom.

”...og det skjer jo som oftest med deg sjøl og, så da blir liksom...da kan du ikke få dårlig samvittighet for å le liksom...”

(Volleyballtøver, J17)

Blant utsagnene fra de kvinnelige utøverne ble det gjentatte ganger poengtert at dette bare var morsomt, så lenge den som var utsatt kunne le med.

”Hvis noen skyter veldig dårlig veldig mange ganger, så er det kanskje ikke...det kommer til en grense hvor man ikke tuller lenger da og bare... (ler litt) ...gir de en klapp på skulderen i stedet...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

---

*”Det er ikke sånn...vi ler jo ikke hvis folk får skikkelig vondt...men vi ler hvis det ser løye ut liksom...”
(Volleyballutøver, J17)*

Samtidig ble det påpekt at den/de som opplevde å gjøre disse tabbene også måtte kunne ”tåle en støyt”, både fysisk smerte og det å kunne le av seg selv i situasjonen.

*”...hvis du skal være med på vår humor...(humrer) så må du på en måte bare liksom klare å le litt av deg sjøl for det...(...) Hvis du gjør noe sykt, noe som ser veldig rart ut...får en ball i fjeset som ikke gjør så vondt liksom...som bare ser veldig løye ut... så må du klare liksom... ja, det...den var litt rar...det så sikkert veldig rart ut... så må du kunne ...for det er liksom den humoren vi bruker mest tror jeg...”
(Volleyballutøver, J17)*

*”...så ser det sikkert veldig løye ut, men så var det sånn...du må jo le av det sjøl hvis liksom en annen ler, ikke sant...så gjør det egentlig veldig vondt...”
(Volleyballutøver, J17)*

Tabbene kunne i følge intervjuene oppfattes som morsomme der og da, men de kunne også være utgangspunkt for humoristiske kommentarer i etterkant. I visse tilfeller kan disse tabbene følge personen i lange tider i form av kallenavn eller karikaturer. En elitespiller i håndball fortalte om en episode på en landslagssamling:

”...og jeg løper og løper og løper og løper og så kommer den pasningen og så står jeg liksom langt innenfor da, og da er det jo kjempetramp og egentlig sånn ting man aldri gjør.....ingen var rundt meg heller...(latter) ...jeg bare sto der bare med ballen og...nesten oppi fanget til keeperen... (latter) ...så det tulla vi jo med under ... jeg lo jo veldig når det skjedde...og underveis og ...og etterpå ...og nå fortsatt ...(latter) ...det er en sånn ting som... (...) Landslagstreneren står og ser på og...(latter) ...ler han også...”

Senere i intervjuet refererte en av lagvenninnene til den samme episoden

”...det er jo sånn, hvis hun kommer med en ball i ankomst...(fnising) ikke at du egentlig er så dårlig på det, men det bare er...(latter) ...jeg begynner å le med en gang...”

hvorpå den første spilleren lattermildt svarte at det nå var blitt ”en greie” at hun ikke var bra i kontring. Slike tabber ble videre omtalt som en del av lagets felles historie, som man kan ta fram og le av gang etter gang:

*”...fordi man har historier eller man har situasjoner man tenker på og ler av da...sammen...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)*

Pek/ Practical jokes

Denne formen for humor var kun assosiert med herrelagene i denne undersøkelsen. Det ble framstilt som en tradisjon å utsette lagkamerater for ulike pek/practical jokes som gikk igjen i miljøet.

"...det synes jo alle er ganske god humor ...unntatt han ene som får det mot seg...(latter) ...kan hende at han ler litt og..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

De mannlige utøverne ga eksempler på et bredt utvalg av kreative pek/narrestreker: fra gjemning av treningstøy og -utstyr, utstyr som er spikret fast til hengere og hyller, oppbløtte sokker, korker som er skrudd løst på vannflaskene så du får alt vann over deg når du drikker til mer ekstreme varianter som bæsjing i capser og tissing i champoflasker.

"...tape under skøyta er og en klassiker... Da legger vi en stripe med plast .under skøyta der. Hvis folk ikke sjekker skøyta da...trækker du på isen, så går du rett på trynet..."

"...det siste du tar på deg er hjelmen da, for den er øverst på hylla. Så setter du et vannglass under hjelmen...så når han drar ut hjelmen da...så får han alt vannet på seg..."

"... da tar de vannglasset og så setter det oppå hjelmen da... klarer å feste det oppå hjelmen, mens vi er på isen...det er ganske utrolig hva man får til (humring) ...så går du rundt med den og ser ut som en idiot da ... (latter) ...i starten av treninga i hvert fall da..."

(Mannlige elitespillere, ishockey)

På samme måte som med tabbene så ble disse pekene framstilt som en del av lagets historie og en repetitiv kilde til humor og latter.

Erting/ Fleiping/ treffsikre kommentarer

I flere av fokusgruppeintervjuene ble det påpekt at tradisjonell vitsefortelling var lite typisk for humoren i laget:

"Det er ikke så mye vitser...det er mer sånn...det er liksom det vi gjør og det som skjer og hvis vi gjør feil så er det liksom løye..."

(Volleyballutøver, J17)

"Det er ikke så mye vitser og sånn, men det er mest liksom ting som har skjedd da...og ting folk har gjort eller sånn tidligere..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

"...men det er ikke sånn at vi går på trening og driver og vitser for hverandre på en måte (latter)..."

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Erting/fleiping/"kødding" i form av treffsikre kommentarer om hverandre og om trenere, dommere, motspillere osv. gikk derimot igjen som en rød tråd når deltakerne skulle beskrive humoren i lagene sine.

"Det er som regel på bekostning av hverandre...det kommer noen stikk... ...mye stikk..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

"...vi to erter hverandre så sykt, og det er liksom...men det er liksom...det er ikke sånn slem erting... (latter)"

(Volleyballtøver, J16)

Her var det en vesentlig forskjell mellom de kvinnelige og de mannlige deltakernes syn på hva det var greit å fleipe med. Flere av de kvinnelige utøverne i intervjuene presiserte at grensen gikk ved det som kunne såre eller være vondt for den som ble utsatt for kommentaren.

"...prøver å ikke tulle med noe som man tenker den andre kan bli såra av, da...eller som kan være vondt..."

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

"Men det er også det som gjør det gøy og da, at det er mye sannhet i det...men hvis det er noe som er sånn sårt ...og vondt for den personen det gjelder ...det er da det tipper feil vei... men det er jo sannhet i det ..."

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Også noen av de mannlige deltakerne kunne uttrykke noe av det samme:

"...det er sjelden det er vondt ment, med de greiene der...når det går sånn på bekostning av hverandre...for man kjenner hverandre godt liksom, så man vet jo som regel hvor grensa går..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Samtidig var det mange kommentarer som tydet på at de mannlige utøverne var villig til å tøye strikken et hakk lenger enn de kvinnelige når det gjaldt å erte/ fleipe med sine medspillere:

”D: ...eller drite ut andre og da, det er jo ganske løye...

A: Det er mye driting ut altså...mye kødding med hverandre...”

(Mannlige elitespiller-junior, fotball)

”E: Nei, man lærer hverandre å kjenne, også tar man det litt derfra (høy latter fra de andre) ...du merker fort hva som er et sårt punkt da... kanskje...og så velger du å kanskje ikke tulle så mye med det...

F: ...eller så fortsetter du å kødde...

E: ja... (humring)

D:... til de mister... (humring)...eeh...bare blir loco... (latter)

E: ...de tar igjen ute på isen mye og sånn da...”

(Mannlige elitespillere, ishockey)

Fleiping og treffsikre kommentarer og eventuelle påfølgende reaksjoner lever også videre som en del av lagets felles historie.

Historiefortelling /Storytime

”B: (om humor) ...kan også være positiv, glede folk, dele historier og alle ler og koser seg... A: Ja, historier er ofte noe som blir brukt som humor i garderoben...”

(Mannlige elitespillere -junior, fotball)

I alle fokusgruppeintervjuene kom historier opp som en viktig del av laghumoren. Disse kunne være

- I. Interne historier – opplevelser de hadde sammen fra trening, kamper og utenfor banen

”Det utvikler seg litt i løpet av en sesong...fordi det er liksom noen episoder, det kan være på trening eller på kamp, man liksom vender tilbake til...(...)... noen ganger litt de samme tingene som blir tatt opp...(...)...ja, man går igjennom noen ting i løpet av sesongen, og så...ja...humoren utvikles liksom...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

"Det er ting man opplever sammen da...spesielt hvis man har en lagfest eller et eller annet sånn der, og da skjer det jo som regel et eller annet og så har vi det moro med det ...en god stund framover da..."
(Mannlig elitespiller, ishockey)

"...spesielt nå som vi har spilt så lenge...og så lenge sammen...så for oss er humor...så vi har en spesiell humor sammen, som ingen andre liksom forstår..."
(Volleyballspiller, J16)

"...så det blir jo mye man opplever sammen...i hvert fall når vi er så tett på hverandre hver dag så ...da blir det jo...ja, det er det man har det moro med..."
(Mannlig elitespiller, ishockey)

II. Eksterne og/eller personlige historier - som har skjedd utenfor lagkontekst

"...altså hos oss er det mer sånn at du ...etterligner noen...eller tuller med noe... eller ting du har opplevd...gjerne med noe gutt der...eller en eller annen flau situasjon...altså det er mere sånn humor..."
(Kvinnelig trener, tidligere eliteutøver, rytmisk sportsgymnastikk – lag)

Her var det igjen flere utsagn som kunne tyde på en forskjell mellom kjønnene i forhold til i hvordan historiene ble fortalt og brukt som humor. Mens denne historiefortellingen av privat/ekstern karakter var basert på frivillighet i dame-/jentelagene, så kunne det virke som det i herrelagene var mer om å gjøre å liste ut private opplysninger/episoder som i neste omgang kunne brukes til å erte/fleipe med utøveren.

" D: ...at vi lo mye av...altså at du fortalte om ting du hadde gjort eller ...driti deg ut eller...at det var mye sånt faktisk.....

C: da blir jo ingen hengt ut, hvis alle er med litt og bidrar, så kan det fort bli veldig ok....

D: nei, altså hvis du ikke vil bli ledd av ...så forteller du det jo ikke... "

(D: Kvinnelig trener, tidligere eliteutøver, rytmisk sportsgymnastikk – lag, C: Mannlig trener, tidligere eliteutøver, håndball)

"Hvis en gutt har vært med en jente og prøver seg og får det ikke til vet du (fnising)... kommer i garderoben, da kjører alle gutta på ...alle gutta kjører på han (humrer) ..."
(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

I tillegg kunne begge herrelagene fortelle om rutiner/ritualer der målet var å få utøvere å private, gjerne intime opplevelser/historier med lagkameratene sine. I et av lagene praktiserte de såkalt ”Storytime”:

” Da plasserer du dem som er litt mer inneslutta liksom, de plasserer du i midten, og så tøyer vi rundt og så må han...kan hver og en stille ham et spørsmål, enten fortelle en morsom historie fra helgen eller noe sånn ...det er bra humor...”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

Et liknende eksempel som ble trukket fram var et slags ”dåpsrituale” fra en eliteklubb i ishockeymiljøet. Der ble alle nye A-lagsspillere på første trening plassert i midten av sirkelen, og måtte fortelle de alle de andre spillerne om sin første sex –opplevelse.

5.1.3 Humorens ladning og målskive

Figur 5

Det meste av humoren som ble beskrevet i intervjuene, var rettet mot situasjoner eller personer i laget, såkalt intragruppe humor. Denne typen humor henger tett sammen med selvironi: hvis man skal le av noe som har skjedd med eller er sagt om en person, vil det at personen byr på seg selv/ har evnen til å le med, være en forutsetning og skape en ekstra verdi for laget:

«Det viktigste er når vi ...når humor bidrar til at folk byr mer på seg selv, og det skaper bedre lagmoral...»
(Mannlig fotballspiller, junior-elite)

«... i vårt lag...hvis du skal på en måte være med på vår humor (humrer)...så må du på en måte...bare liksom klare å le litt av deg sjøl...»
(Volleyballspiller, J17)

Men som vist under punkt 5.3.3. kan også den motsatte reaksjonen, at den som blir utsatt for humoren reagerer med å bli sur eller sint, bli betraktet som morsomt både der og da, og når historien fortelles i etterkant.

"C: Vi støtter hverandre, vi liksom backer hverandre opp...
B: Nei det...jeg er ikke helt enig i den! Det er mer sånn ...hvis han blir ukomfortabel, så kjører vi ham mer...
C: jaja... (latter)"
(Mannlige elitespiller-junior, fotball)

Humor rettet mot selvet kan også dreie seg om selvforsterkende humor. En av deltakerne, tidligere mannlig elitespiller, fortalte at noe av det morsomste var å komme tidlig til garderoben før trening eller kamp for å «skryte seg opp» foran de andre.

De kodede utsagnene dreide seg i mindre grad om å gjøre seg morsom på bekostning av noe/noen utenfor laget, såkalt intergruppe humor, selv om det i alle lagene forekom eksempler også på dette.

I begge ungdomslagene var det flere av deltakerne som gikk på samme skole/ samme klasse, og de var opptatt av at den humoren de hadde sammen i laget var helt spesiell og kunne være vanskelig for andre å forstå:

«B: ...men det her er jo volleyballhumor da ... ingen på skolen hadde sittet og ledd av dette her... /(latter) /
B:...det er liksom bare "øøhh... okei..."/ D: jammen, det har faktisk skjedd at jeg har snakket med venninnene mine og så sånn... haha...dette skjedde på treninga...de sitter der og du kan nesten høre gresshoppene, ikke sant... /(latter)»
(Volleyballspillere, J17)

« A: Vi tar ofte med garderobekulturen inn i skolen...det fungerer ikke så bra... E: Jo, det...det blir ganske løye til tider.... A: ...men for oss...men for dem rundt oss.../B: De rundt oss er ikke med på garderobekulturen....så de ler ikke like mye...».
(Mannlige fotballspillere, elite-junior)

Videre ble det gitt flere eksempler på at motspillere, inkompetente dommere, trenere og deler av støtteapparat kunne være målskive for humor internt i laget.

*«Jeg tenker kanskje den interne humoren egentlig er litt på bekostning av kanskje trenere og støtteapparat...»
(Kvinnelig elitespiller, håndball)*

*« vi har sånn...vanligvis i turneringer så er det spillere som er dommere...og noen kan ikke domme...og det synes vi og er løye, det ler vi sykt av...»
(Volleyballspiller, J17)*

Garderobehumor

Det går en fin linje mellom vennligsinnet/positiv humor og aggressiv/negativ humor. Gjennom analysen var det helt tydelig at mye av humoren i de mannlige lagene hadde elementer av aggressivitet – og uttrykk som ”kødding”, ”meldinger” og ”stikk” betegnet fleiping som var ment for å ramme. Samtidig var mange av utøverne svært positive i sin omtale av denne formen for humor: ”det er jo det som er gøy!” Mange av disse utsagnene ble derfor å betrakte som et grenseland mellom positiv og negativ humor og ble kodet som ”garderobehumor”. I denne kategorien havnet også utsagn om humor basert på grovt språkbruk, tabuer, sexisme, rasisme og homohets. Mange av utsagnene ble i tillegg kodet som ”negativ” humor.

Garderobehumor var ikke begrenset til fleiping/”kødding”, det var også eksempler på pek/practical jokes og historier som var klart aggressive i formen, men samtidig klart innenfor lagets normer.

Denne typen humor var heller ikke fysisk begrenset til garderoben, men kunne også forekomme på banen, i bussen til og fra kamp og i andre ”private” omgivelser.

På spørsmål om det finnes forskjellig type humor var responsen fra hockeyspillerne:

“A: Ja...det fins grov humor... (latter) D: ...det er det det går i... (latter) B: ...mye grov humor... ”

“...jammen det er jo sånn...vi snakker jo mye om pikk og damer og alt sånn der...så da er det jo...samme med de der legninggreiene... det blir jo lettere å spytte ut sånne typer skjellsord da...når vi har den grove humoren... type hvis jeg hadde spilt tennis da...så tror ikke jeg at de har like grovt...grov humor der som det vi har ...på gulvet...”

(Mannlige elitespillere, ishockey)

Her ble skjellsordet ”homo” omgjort til ”de legninggreiene” – sannsynligvis i anledning intervjusituasjonen, med en voksen, fremmed dame tilstede.

I intervjuet med trenergruppen uttalte en av deltakerne at man ikke kan ”dra en neger- eller jøde- eller svenskevits hvor som helst”. Han ble raskt av avbrutt av en annen som påpekte at de vitsene faktisk ikke er stuerene noen plass, hvorpå den første svarte: ”...jojo...i garderobene tror jeg de går helt fint...”.

I intervjuet med fotballspillere kom nettopp ordet ”jøde” opp som et kallenavn/skjellsord i gruppa. Dette ble straks hysjet ned av en av de andre i gruppa: ”Hey...ikke no’... husk tema!”, med et nikk mot moderator. Det var mer antydninger enn direkte eksempler på grov språkbruk, noe som nok skyldtes settingen, mer enn mangel på denne type humor i noen av lagene.

Også de kvinnelige deltakerne refererte til ”grov humor”, men da først og fremst med henvisning til ”guttehumor”:

”Jeg tror guttehumor er sånn nakenhumor... (Flere: ja...ja...) ...eller sånn...jeg vet ikke...man kødder veldig mye med sånne ting...men det kan jo være litt sånn hos oss og så jeg vet ikke...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...det var mye humor der...men ikke sånn...det var ikke guttehumor...det var nok mer sånn der ...ja, jentete...altså vi kunne le masse vi...og tøyse mye og alt sånn, men det var ikke...det var nok en annen type humor... dere er liksom litt sånn (ler) ...rølpete...sånn ja, guttegreier hos dere...”

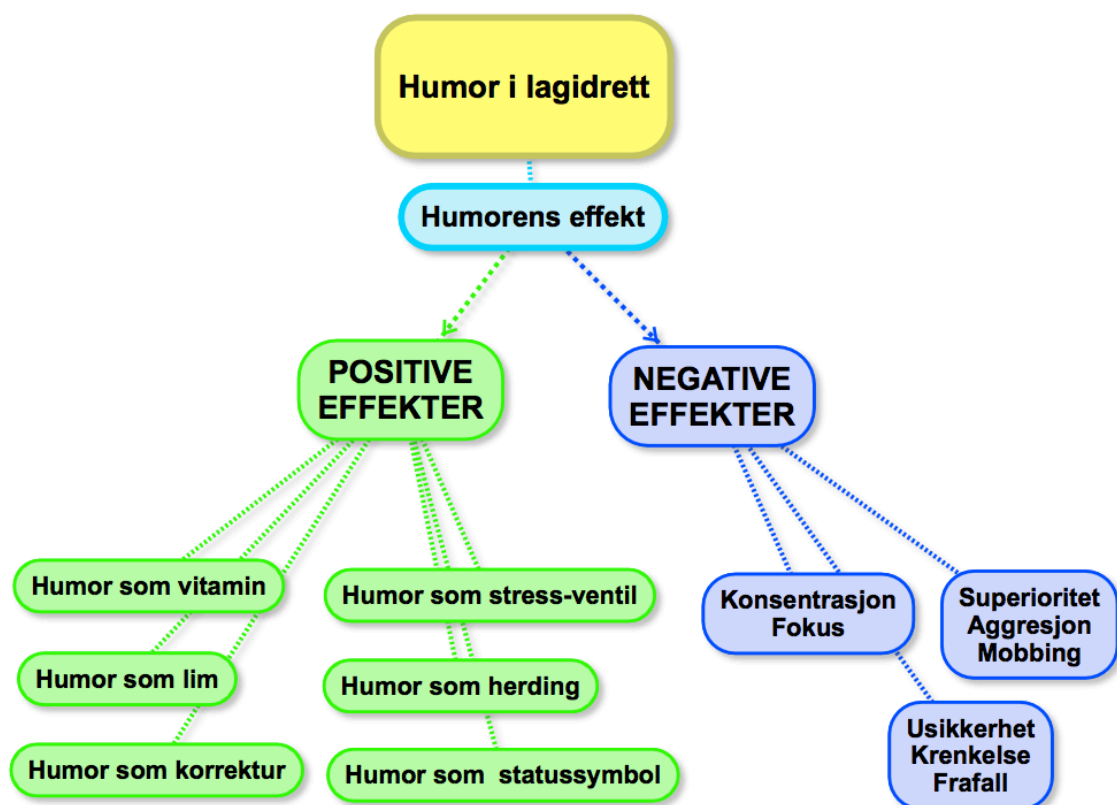
(D: Kvinnelig trener, tidligere eliteutøver, rytmisk sportsgymnastikk om humoren i jentegarderoben)

Men intervjuene avdekket også at denne type humor ikke alltid er like kjønnsstereotyp. En av de kvinnelige elitespillerne kunne fortelle om et juniorlag hun hadde spilt på tidligere der humoren var av en helt annen karakter enn hva hun hadde opplevd i andre lag:

”...så da var det sånn...jeg tror at hvis du da, som utenom.. utenfor skulle ha kommet og hørt oss en gang, så hadde du altså stått og rista på hodet.....for da var vi mye mer sånn gutte....kanskje relatert til et guttelag da...alt var lov til å tulle med...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

5.1.4 Humorens funksjon

Figur 6

I intervjuene med utøverne var det få utsagn som uttrykte en bevisst intensjon ved bruk av humor, eller det var vanskelig å skille mellom intensjon og effekt. Dette vil bli diskutert i under avsnitt 6.1. Derimot var det mange og varierte forklaringer på hvilke positive effekter humoren hadde på laget og den enkelte. Disse ble kodet i seks hovedgrupper under følgende titler: 1) Humor som vitamin 2) Humor som stressventil 3) Humor som lim 4) Humor som herding 5) Humor som korrektur og 6) Humor som status-symbol. Utsagn om negative effekter ble først kodet i en samlet gruppe, og under analysedelen linket til de positive effektene. Derav framkom tre hovedgrupper 1) Konsentrasjon/fokus 2) Superioritet/Aggresjon/Mobbing 3) Usikkerhet/krenkelse/fracfall.

Humor som vitamin

Denne kategorien rommer alle utsagn knyttet til humor som en trivselsfaktor, en avveksling fra alvor, og en måte å takle både det tøffe treningsarbeidet og det å omgås tett i lange perioder.

"...man er jo med hverandre hele...altså flere døgn... ja, hver dag i et år...så da er det jo viktig at du skal glede deg til å komme på jobb da...og synes det er morsomt liksom å komme i hallen og møte gutta igjen og sånn..."
(Mannlig elitespiller, ishockey)

"...det har mye med trivselen å gjøre...hvis du har god humor i gruppa, så trives folk mye bedre...og hvis alle godtar den humoren og sånn så... blir det kjekt..."
(Mannlig eliteutøver junior, fotball)

*"...for meg er det også ...det er en motivasjon...for eksempel trening, at man har en god humor og humør...ja,altså...
det er bra!"*
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

For mye humor, feil type humor og feil timing kan gi negative effekter som dårlig konsentrasjon/ mangel på fokus.

"Jeg er veldig enig, synes noen av de beste treningene har vi ledd mye på en måte...men hvis det blir for mye...så føler man at det er litt useriøst igjen og så... så er vi kanskje ikke i fokus da..."
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

"...ja, hvis det blir for mye kødd da...hvis det går over streken både fra person til person eller hele gruppa...at det blir litt dårlig fokus kanskje..."
(Mannlig eliteutøver, ishockey)

Humor som stress-ventil

I alle intervjuene ble humor og latter framhevet som et verktøy for å senke stresset i den enkelte spiller og hele laget under trening og kamp. Evnen til å le av sine egne og andres feil gir utøverne en mulighet til å glemme og gå videre - og mot til å satse i neste omgang.

"...altså for å kunne prestere... så tror jeg det er mer å senke skuldrene litt... i forhold til det som er alvoret for eksempel i en...si en kampsituasjon eller og i en treningsituasjon..."

(Tidligere elitespiller fotball, mann)

"Ja, det løsner litt opp...da er du ikke så redd for å gjøre feil heller...for folk kommer bare til å le med deg uansett liksom..."

(Volleyballspiller, J17)

"Du føler deg mere trygg...så du tør å gjøre litt mer på banen...og da leverer du bedre ting på banen fordi du føler deg...eller hvis du gjør en feil da...så blir du backet opp uansett liksom..."

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

"... det er med på en måte å løfte hele spiriten på laget ...løfte liksom...få litt latter inn så liksom du klarer å glemme...det at du er lei deg...eller at du ikke fikk til den forrige ballen eller ...."

(Volleyballspiller, J17)

Alle lagene som ble intervjuet påpekte at det var store individuelle forskjeller på bruk av humor i som stress-avledning før kamp. Mens noen likte å "tulle og tøyse" før kampen, ønsket andre ro og konsentrasjon.

"...noen slapper av, som du sier ,,med det at de tuller....og på en måte gjør seg klar på den måten, men det tror jeg er veldig individuelt da..."

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

"...men der er det jo litt forskjellig da, det er noen som bare koder før kamper:...og folk som sitter liksom i bobla si hele tiden..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

" B: Så som min oppladning...jeg liker å kodge fordi...skal ikke tenke for mye på kampen...da blir det for seriøst...du skal jo kose deg også... A: Du spiller med humøret.../B: ...det er det fotball handler om... /A: ...er du i godt humør, da spiller du bra..."

(Mannlige elitespillere -junior, fotball)

Utøverne uttrykte stor respekt for hverandres individuelle preferanser i så måte, og understreket igjen hvor viktig det var å kjenne hverandre godt og ta hensyn til hverandres behov i forhold til oppladning.

”Du vet liksom hvem du koder med før kamp...og hvem du ikke koder med... ”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

”...alle på laget viser mer hensyn...altså når du er på kamp...hvis du liker å sitte og koder, så gjør du det litt roligere og ikke så... og .når du ser folk på laget sitter konsentrert og sånn så er det ikke ...passer det kanskje ikke så bra å kjøre en melding i...trynet på han med engang...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Hvem man tuller med, hva man tuller med og hvor mye vil være avgjørende for en positiv eller negativ effekt på prestasjonen.

”Jeg kan godt si at jeg er et godt eksempel på det (fniser)... for at jeg kan tulle og tøyse mye, men så har jeg...eh...må jeg finne balansen ...på ikke å tulle for mye .....for da går det dårlig på banen...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”Du merker det på en måte på lydnivået i garderoben da...hvis det er altfor mye latter...og høyt volum i en pause av en kamp...så er det jo...så er ikke det alltid helt heldig... ”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Det var samsvar mellom trenere og utøveres syn på bruk av humor før, under og etter kamp. Før kamp kan humor fungere for noen som en ventilasjon for stress. Det samme gjelder etter kamp – der det naturlig nok ble det rapportert mer humor/ bruk av humor ved seier enn ved tap. Under kamp/konkurransen var det bred enighet om at det var lite bruk av humor. Unntak kan forekomme; for eksempel hvis laget har en overlegen ledelse:

”...i forrige uke...leda vi 2-0 og det er 90 minutter...så er det et frispark da...så koder han ene vettu...og tar ut bena og skal stille opp som Ronaldo...så ler treneren og koser seg...”

(Mannlig elitespiller- junior, fotball)

Det ble også gitt flere eksempler på at dommernes bruk av humor kan ha en viktig avvæpnende effekt i en kamp/konkurransesituasjon:

”...kunne være så hissige som pokker, og så bare... så kom det en eller annen melding (fra dommeren) som bare gjorde at du liksom...du falt helt i sammen...hele argumentet ditt raste ned til at du sto og holdt deg rundt knærne liksom...”

(Mannlig håndballtrener, tidligere elitespiller)

”...for at vi reagerer jo på fotballbanen, får du frispark mot deg så er du jo i kjelleren umiddelbart, ikke sant...og så går det an å avvæpne det...og så sier du: ok, det var visst jeg som var toskete der...og springer vekk...”

(Mannlig trener, tidligere elitespiller fotball)

”...så var det NN (tidligere landslagsspiller) som ble takla noe jævlig på midtbanen...og så reiste han seg opp da...og så står MM (tidligere toppdommer) ...og så...han blåser selvfølgelig frispark, men han peker mot NN... så NN reiser seg opp...så sier han: Hva...faen er du holder...det er jo mitt frispark! Visst faen er det det, sier MM...(humrer) men...tror du jeg ombestemmer meg foran 15 000 tilskuere...”

(Mannlig trener, tidligere elitespiller fotball)

Humor som lim

I alle fokusgruppeintervjuene ble humor trukket fram som et viktig element for skape samhold og lagånd. Utøverne ga uttrykk for at humor var et verktøy for å bli kjent med hverandre og den enkeltes preferanser og grenser. Felles opplevelser, felles sjargong og den ”humorhistorien” laget skaper sammen blir en del av lagets identitet.

”...det skaper jo samhold...man kommer nærmere hverandre...snakker og ler og tuller sammen da, i den gode gruppen...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

”Det er veldig bra for samholdet, synes jeg da... sånn som at man har interne spøker, eller man vet hvor...det skaper jo veldig samhold da...

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...vi lærer oss å kjenne hverandre bedre med humor...”

(Mannlig elitespiller- junior, fotball)

”...og så tror jeg at humor er...det er noe av det som binder oss sammen, som et lag da...jeg tror at uten den spesielle humoren vi hadde...hvis vi ikke hadde liksom åpnet opp og ledd litt og sånn...så hadde vi ikke vært et godt lag...vi hadde vært...vi hadde ikke kjent hverandre...”

(Volleyballspiller J17)

Å bli kjent gjennom humor ble beskrevet som å teste ut hverandres preferanser og grenser:

”...det og blir jo veldig individuelt liksom...det er liksom ikke klare grenser for at det er greit, det er ikke greit...for det er noen som er med litt mer på den ene humoren...eller tåler det...og så er det andre som...nei det er kanskje ikke ...trekker seg litt tilbake på akkurat de temaene og sånn... så det er jo.....nei, det er litt vanskelig...men når man lærer å kjenne folk så...så vet man jo...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Da kan det være kort vei til en negativ og ekskluderende effekt:

”Mange kan jo ha mye humor...men på bekostning av en eller to andre...og jeg vil oppleve det som en negativ humorform, selv om de ti som har det veldig løye...og som synes dette står til ...de har det jo veldig kjekt... (...) mens de det går ut over er jo i en annen situasjon...”

(Mannlig håndballtrener aldersbestemte klasser, tidligere elitespiller)

På spørsmål om ”kødding” ble jevnt fordelt på alle i laget, eller om noen opplevde mer av det enn andre, var svaret fra junior-herrelaget at det gikk på omgang, ”...men det er et par som får kjørt seg liksom”. Videre kom det fram at de som gjorde det dårlig på banen, var mer utsatt for baksnakking og ”kødding”. Spillerne la heller ikke skjul på at humor/”kødding” kunne være en medvirkende årsak til at spillere hadde sluttet i laget. De mente ansvaret lå hos den enkelte: Man må kunne ”by på seg sjøl” og ”tåle å bli kødda med”:

”Ja, det er jo noen som har slutta, men jeg tror ikke det er bare på grunn av det, men det er litt sånn... hvis du gjør det dårlig i tillegg til at du blir mye kødda med, så blir det litt sånn...” (blir avbrutt)

(Mannlig elitespiller- junior, fotball)

”...nei, han spilte med oss...sånn mange år, men han hang aldri med sosialt...(...) om du ikke byr på deg sjøl da er du ferdig i klubben altså...”

(Mannlig elitespiller- junior, fotball)

”Ja, så kan det jo være negativt hvis den du tuller med tar seg nær av det...uten å vise det da...utad...i hvert fall sånn humor vi tuller med da.....så kan det gå utover en personlig eller psykisk eller noe... (...) ...det er vel noen som har slutta av dem og da...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Humor som herding

I denne kategorien havnet alle utsagn som handlet om ”å tåle en støyt”, å tåle å bli ledd av selv om du har det fysisk og/eller psykisk vondt.

Her var det igjen en klar kjønnsforskjell, med 107 kodede utsagn fra herrelagene mot 50 fra damelagene, og en dekning på respektive 36,5 % og 13,14 % . Mange av de kodede utsagnene fra de kvinnelige utøverne dreide seg dessuten om forhold i gutte-/herrelag, og var ofte etterfulgt av en kommentar om viktigheten av ikke å såre noen. Underforstått: man må tåle å slå seg og få fysisk vondt, eller å dumme seg ut foran de andre, men det er den som er i situasjonen som bestemmer hvor grensen går.

I herrelagene var tonen klart annerledes: ”Å tåle å bli kødda med” ble av de mannlige utøverne framhevet som en egenskap som var helt nødvendig både for å få innpass i laget og for å bli god i idretten. Her gjaldt det ikke bare om å ta imot , men også om å ta igjen:

” B: ...men du må jo tåle å bli kødda med... A: ...og du må ta igjen liksom... hvis du aldri tar igjen...da er det kjedelig... du må det... X: mm... A: Du kan ikke bare bli hersa med, og ikke ta tilbake liksom...”
(Mannlige elitespillere -junior, fotball)

”D: Det som er spesielt med hockeygulvet da ...som kanskje er uvanlig fra andre...er vel...hvis du får en wien...eller hvis noen koder med deg da...om noe du ikke synes er gøy...så kjører du bare en dobbel...en dobbel så hard en tilbake...(humring)...og da er på en måte...du blir liksom vant til det da...at det er lov å kodge om alt egentlig og ...hvis du ikke synes det er gøy, så må du bare...sørge for at han ikke gjør det igjen...og da må du gi ham dobbelt så mye tilbake...(humring) C: ...finne noe du kan.ta ham på og... D: ja, du må finne... noe skikkelig godt om han da...(humring) ...så han ikke synes det er så gøy å kodge med deg heller...da blir det sånn bra balanse...”
(Mannlig elitespiller, ishockey)

”For å nå toppen, da må du ut av komfortsonen, og for å komme ut av komfortsonen så må du komme inn i gruppa ...og det gjør vi med humor...”
(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

En av utøverne uttalte at det å bli rakk ned på (og tåle det) var et tegn på at du var akseptert i gruppa:

”...selv om du blir mye rakk ned på, så får du mer selvtillit inn i gruppa fordi...hvis du blir kødda med, så er du liksom mer... inni gruppa...for hvis en...om du aldri blir kødda med, så kan det godt være at du liksom ikke blir så godt lagt merke til i gruppa...”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

Hockeyspilleren som fortalte om innvielsesritualet der man som ny på laget måtte fortelle om sin første sex-opplevelse, beskrev en liknende reaksjon:

”.. det husker jeg, det var sånn skikkelig rar følelse når du ...når du var der sjøl da, var skikkelig nervøs og sånn, men etter du hadde fortalt den historien, så følte jeg liksom at det letta og du var liksom kommet nærmere på de gutta på laget og liksom...og at de...at du var litt mere inne i gruppa ...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Noen av de yngre, mannlige utøverne ga uttrykk for at det kunne være et mål å tirre/erte medspillere helt til bristepunktet. Ikke bare var det god underholdning i seg selv, et bidrag til lagets felles historie som man også kunne le av mange ganger i etterkant, og en måte å bli kjent med hverandres grenser. I tillegg ble det antydnet at aggresjonen som kunne oppstå kunne brukes positivt. Her var det snakk om å ”tenne” enkelte spillere til bedre prestasjon:

” Av og til klikker man, da takler man...på trening, da takler man...”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

”D: eller så fortsetter du å kødde... E: ja... (humring) A: til de mister.. (humring)...bare blir loco... (latter) B: ...blir bare for mye...(latter) E: ...de tar igjen ute på isen mye og sånn da...”

(Mannlige elitespillere, ishockey)

”Noen spiller bedre når de er... litt sånn... (lager knurrelyder)”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

”...hvis jeg ser at han er veldig sånn og ...han taper en duell, eller blir tatt ned på sida...så sier jeg ”DRITBRA!” til han andre...så blir han enda mer sur, og da kommer han...neste takling så...100%!”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

Den negative siden av en slik type ”tenning” er åpenbar. Da de samme utøverne ble spurt om negative effekter av humor, kunne de fortelle om en episode med slåsskamp på trening, om spillere som var sendt av banen på grunn av dårlig oppførsel og om utstyr og personlige eiendeler som var ødelagt i affekt.

Humor som korrektur

Humor kan brukes til å korrigere uønsket oppførsel, eller til å få den enkelte til å tilpasse seg lagets normer og regler.

”...litt stikk til hverandre om kledning for eksempel ...eller hvordan man ser ut på visse dager eller...hvordan man løper til hvordan man går og litt sånn...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

”...det er noen som blir kalt gris... (fnising)...noen som lukter ...lukter litt...eller lukter hele tida...(ler)...”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

”...de kodd med dialekten hele tida...så det var tøffe tider ...du må ha mye selvironi for å spille...og du må ta igjen liksom...”

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

Selv om intensjonen med å bruke humor til å ta ”brodden av” kritikken, kan innpakningen gjøre budskapet utydelig, eller kanskje til og med ha en forsterkende effekt:

”...jeg blir fortsatt litt lei meg hvis sånn...noen er litt frekke på banen... for jeg vet jo at de mener jo ikke noe vondt...det er bare at ...du prøver så godt du kan og du er så stressa...og det er liksom...”

(Volleyballspiller, J16)

”...i hvert fall prøver å la være å være sarkastisk morsom, det er ofte nesten verre enn at noen er litt stygge med en direkte...synes jeg ...da kan en heller si det rett ut, enn å være sånn...prøve å være morsom, men det er egentlig bare ufint...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Dette kan i sin tur skape usikkerhet hos den som er mål for humoren.

Humor som status-symbol

Flere utsagn antydde at bruk av humor kan gi status i gruppa, og at noen benytter seg av dette for å posisjonere seg:

"...og det går jo gjerne litt på status og...det er løye med det altså, når du kommer inn i et miljø...så er det noen som på en måte er...kall det sjefer eller garderobesjefer da...når det gjelder humor...og da er det gjerne ikke så lett å endre det podiet..."

(Tidligere elitespiller, fotball)

Å lykkes med dette er igjen en balansegang, der man skal treffe med rett type humor (i følge gruppens normer) til rett tid, som for eksempel å ha tilstrekkelig selvironi når det er du selv som blir utsatt for en "practical joke":

" Det er han som tuller med alle andre da...og så når han sjøl blir tulla med, så er det ikke så morsomt... ..og det er jo litt moro det og ...at når man først tuller med han så...tar han det veldig alvorlig da...det er liksom ikke...det er det ingen som skal gjøre og...(latter)"

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Posisjoneringen som foregår ved at noen hevder seg på bekostning av andre, innebærer utvilsomt risiko for negative effekter som usikkerhet, krenkelse og mobbing. Men selv "ufarlig" humor som selvironi, kan gi negative konsekvenser når det tar overhånd. For mye tøys og tull kan fort gå ut over fokus og konsentrasjon. I noen tilfelle kan rollen som "klassens klovn" bli den dominerende :

" ...noen er veldig på giversiden...og er villige til å by på seg sjøl og...og noen finner et passe nivå på det og ...og noen går for langt med det...at de byr så mye...det blir endel av imaget på en måte...at de kjenner nesten behov for å holde ablegøyer hele veien...nesten over kanten..."

(Mannlig trener, aldersbestemte klasser – tidligere elitespiller, håndball)

5.1.5 Humor i lagidrett – oppsummering av funn

Det var klare forskjeller på hvordan de kvinnelige og mannlige utøverne beskrev humoren i laget, både når det gjaldt preferanser, form og rammer.

Humorproduzentens status var vesentlig for hvordan humoren ble oppfattet.

Humorkorrigerer fra andre spillere på laget og fra trenere/støttepersoner var en avgjørende faktor for å definere rammene for humoren i laget: når, hvor og hva som var akseptabelt.

Humoren, slik den ble beskrevet av utøvere og trenere, kunne være et resultat av komiske situasjoner/tabber som oppsto på og utenfor banen, pek/practical jokes, fleiping/"kødding", og komiske historier.

Såkalt "garderobehumor" utgjorde en vesentlig del av humoren i de mannlige lagene. Den ble beskrevet som grovt språkbruk, "på kanten", "kødding", "stikk" og "meldinger", og var ikke fysisk begrenset til garderoben.

Vesentlig for funksjonen av humoren er forholdet mellom a) humorprodusent b) humorkonsument/ publikum og c) hvem humoren er rettet mot (en selv, noe eller noen innen gruppa som er tilstede/ikke tilstede, noe eller noen utenfor gruppa).

Analysen viste at humoren hadde en rekke positive funksjoner i laget: som "vitamin", stressventil, lim, herding, korrektur og status-symbol. Men medaljen har også en bakside.

Feil bruk av humor kan gå ut over konsentrasjon og fokus og skape usikkerhet i laget.

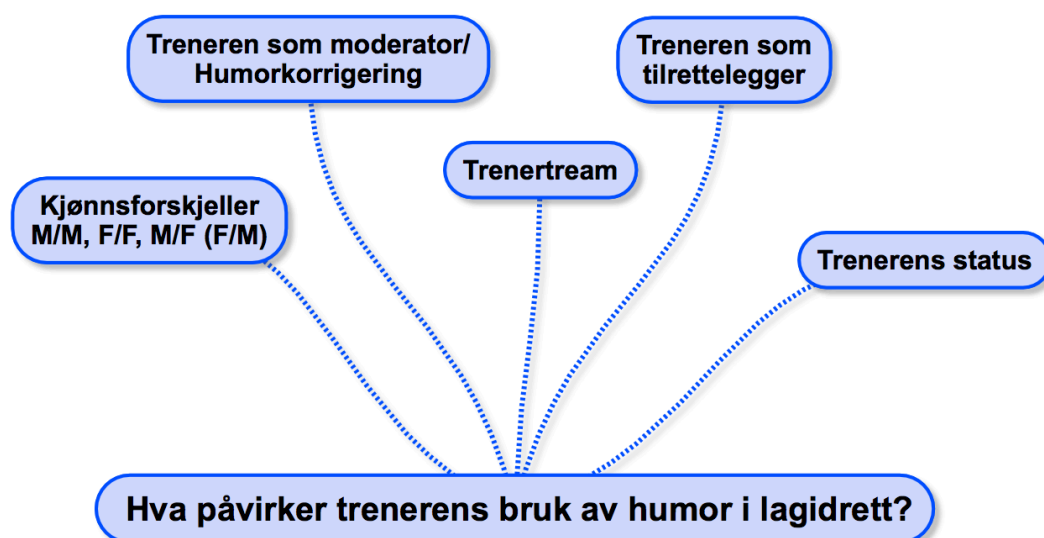
Negativ humor kan ta form som superioritet, aggresjon og mobbing og føre til usikkerhet, krenkelse og eventuelt frafall.

6.2 Trenerens bruk av humor

Under trenerens bruk av humor var det i temaene som framsto fra det kodede datamaterialet

1) hva påvirker trenerens bruk av humor? 2) humorens form 3) humor som verktøy – den intensjon og effekt og 4) den vanskelige balansen.

5.2.1 Hva påvirker trenerens bruk av humor?

Figur 7

Treneren som moderator for humor

I samtlige intervjuer ble trenerens rolle som moderator trukket fram. Det er treneren som setter standarden for hva det er greit å spøke med, når, hvor og hvor mye:

"...det kommer jo an på hvilken trener du har det...snakker vi om den treneren vi har nå, så føler man i hvert fall at det er rom for å tulle litt og .....ja, i hvert fall til en viss grad da...(....)....han bruker jo humor sjøl liksom og....kan jo komme inn .å melde på noen av gutta liksom ...i garderoben og.....være en del av gjengen på en måte sånn sett..."

(Mannlig elitespiller, ishockey)

”...assistenttreneren var den som fyrte opp ...og satte standarden, og vi var jo unge, vi var jo 16-17 år og ...hele gjengen...fant ut at ok, hvis han sier det er greit, så er det greit på en måte...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...men samtidig så lager du en stemning for de treningene...det å ha en trener som aldri ler eller liksom eller ikke engang smiler ...og bare står og dirigerer...det blir jo en sykt sånn streng trening...du blir jo redd nesten...”

(Volleyballspiller, J17)

”...men så har jeg også hatt en trener der det var en hendelse som var egentlig døds morsom, og så begynner folk le og da ... kom den rett tilbake og da liksom...da gjør man ikke det mer ...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Treneren som tilrettelegger for humor

Treneren kan også spille en viktig rolle som den som tilrettelegger for bruk av humor:

”...også kanskje legge til rette for at de kan ha det gøy sammen da...jeg prøver å unngå å sitte i garderoben før treningene...for mye i hvert fall...sånn at på en måte de kan ha...det er deres del... der har de det gøy, sant? Men så er det jo viktig at man som trener også av og til er med og på en måte...viser at man kan ha det gøy sammen med spillerne...”

(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

Andre eksempler på slik tilrettelegging kunne være å oppfordre spillerne til å bruke garderoben, komme tidlig og bli igjen etter trening, og til å bruke tiden de har sammen utenfor banen aktivt. I et av lagene i denne studien hadde trenerne lagt ned begrensninger på bruk av mobiltelefon, head-set og lignende både i garderoben og på turer.

”F: Vi har jo sånn at ...når vi drar på turer og sånn, så er det ikke lov å ha på seg head-set og alt sånn der...vi skal være sosiale når vi drar på tur... så det og lager bra...”

B: ...trenerne er veldig opptatt av at ingen skal sette seg sjøl foran laget...”

D: ...at vi ikke bruker mobil så mye i garderoben og sånn...”

E: ...og det gjør jo at vi må ha mer humor og...”

(Mannlige elitespillere-junior, fotball)

Flere av trenerne var opptatt av at endel dropper garderoben fordi de har travle foreldre som kjører, eller de fortrekker å skifte og dusje hjemme, og at de dermed går glipp av en viktig arena for sosialisering, med humor som et vesentlig element:

”...og det er klart de gutta der som på en måte reiser rett etter treninga kontra de som sitter igjen en halvtime ...det er klart det blir en sterkere tilknytning mellom de som er der lenger for at de har det kjekt sammen ...mens de som kanskje har en pappa som skal hjem kjapt ...de ødelegger faktisk kanskje litt for guttungene sine...”

(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

”...så snakket jeg med de om det i bilen liksom... pokker da, jeg kan vente liksom...men man må jo få med garderoben...det er jo liksom det viktigste av alt!”

(Far, trener og tidligere elitespiller, håndball)

Trenerens status

I intervjuene kom det fram at riktig bruk av humor kan øke trenerens status.

”...trenere som jeg opplever har et lite glimt i øyet og evnen til å komme med de gode kommentarene på de rette tidspunktene, er på en måte ...alltid oppfattet som mye flinkere...mye bedre trenere enn de ikke har den evnen...”

(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

Det forutsatte at treneren er faglig dyktig og vet å balansere og porsjonere bruken av humor i forhold til timing og kontekst. Overdreven og feil bruk av humor på bekostning av det faglige kan fort ha motsatt effekt:

”...hadde en trener på junior...det var jo mer kødd og bare sånn da .....enn at han sa ting til deg liksom som var seriøst...det var ikke sånn at du gikk bort til ham og spurte om hockeyting til slutt da ..for at du visste at du fikk nesten ikke svar på det og sånn...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

En av utøverne kunne fortelle om et lag han hadde spilt i tidligere, der assistenttreneren hadde lite å bidra med på trenersiden, men i stedet brukte det meste av tiden til å gjøre seg morsom på spillernes bekostning.

”...han var liksom bare så slapp...så han bidro veldig lite til gruppa...så da var det sånn...folk var på en måte litt irritert over det... og så i tillegg satt han der bare og...han trodde han var morsom, men det ble jo egentlig bare negativ energi...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Han presiserte at det ikke nødvendigvis var humoren og kommentarene i seg selv det var noe feil med, de hadde sikkert ledd hvis de hadde hatt respekt for denne treneren, men nå utgjorde humoren hans isteden et irritasjonsmoment for laget.

Trenersteam

Humor/ humoristisk sans ble i flere sammenhenger beskrevet som et personlighetstrekk, mer enn en egenskap du kan trene på og utvikle:

"...så det er vanskelig hvordan du skal trene på det eller utvikle det hos trenere, for det er liksom...min erfaring i alle fall ...det er liksom noe enten...har du det eller så har du det ikke..."
(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

Flere av deltakerne nevnte trenersteam som en løsning for å ivareta humorens viktige rolle:

"... hvis det er noen trenere som ikke har det, så er vi kanskje flinke da til å sette sammen gode team, sånn at på en måte man veier opp for det..."
(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

"...så føler jeg at det er sånn...ofte at det er hjelpetreneren liksom som skal være litt sånn...kanskje han som skal være litt morsom og være litt mer sånn kompis med gutta, så skal hovedtreneren være .den litt mer seriøse...som liksom er sjefen og bestemmer og liksom er litt sånn da... det er i hvert fall en sånn balanse mellom trenerne..."
(Mannlig elitespiller, ishockey)

"...han ene treneren var en russer, gammel skole og alt skal være sånn, mens han andre var liksom...den som tulla..."
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Kjønnsforskjeller

Blant deltakerne i studien var det mannlige trenere som hadde trent både herre- og damelag og kvinnelige utøvere som hadde hatt trenere av begge kjønn. På spørsmål om det var noen forskjell på å ha/være en trener av motsatt kjønn, uttrykte både trenere og utøvere at man som mannlig trener for et jente- /kvinnelag ofte var mer varsom i forhold til hvem

og hva man spøkte med. Videre ga de unge kvinnelige utøverne uttrykk for at det var lettere å komme nærmere og føle seg trygg på en kvinnelig trener.

”Jeg tror menn er kanskje litt mer sånn usikre noen...på hvordan vi tar det...at de blir mer forsiktige da... mens damer kan bare slenge ut, fordi de på en måte...vet ikke hvordan jeg skal...men jeg føler at den tullinga som kommer fra kvinnelige er mer krass enn den som (ler litt) kommer fra mannlige...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...mye mer forsiktig når du trener for jenter i forhold til at du...sikkert litt fordi du ikke kjenner de godt nok”
(Mannlig fotballtrener, elite og aldersbestemte klasser)

”...en er jo litt varsom med hva en sier når en trener jenter som mann, ja...i forhold til ...ja, i hvert fall de guttene som jeg har trent...så har det vært annerledes...”
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser)

”Jeg tror det handler om at...den kvinnelige treneren vår...jeg tror det var liksom sånn...du har jo kanskje mer felles...”
(Volleyballspiller, J17)

5.2.2 Trenerens bruk av humor - form

Figur 8

Trenerens bruk av humor kunne også kunne i følge intervjuene ta ulike former: a) Tabber og komiske situasjoner på og utenfor banen b) Fleiping/trefferikre kommentarer c) Pep-talks og d) Historier.

Situasjonskomikk

Trenerne kan delta i latter og humor som oppstår rundt komiske situasjoner som på og utenfor banen.

"...og så hvis det er noe som skjedde med oss... så er det sånn...det er på en måte litt humor hvis treneren blir med på å le av det..."

(Volleyballspiller, J17)

I blant kan treneren selv være involvert i hendelsen. En av de kvinnelige trenerne kunne fortelle om en gang hun selv, på oppfordring fra utøverne, skulle demonstrere et moment for dem. Det var noen år siden hun selv var aktiv, og "i hodet visste jeg akkurat hvordan det skulle gjøres" men utførelsen ble ikke helt som forventet – og hennes reaksjon og ansiktsuttrykk deretter. Aldri hadde utøverne på laget hennes ledd mer høylytt og hjertelig enn akkurat da.

I tillegg til komiske situasjoner som oppstår spontant kom det fram at treneren også kan regissere situasjoner som oppfattes som komiske. I fotballaget var begrepet "å stå ass" synonymt med en straffereaksjon som ble oppfattet som humoristisk. Treneren stilte opp de som skulle straffes med ryggen til og lot resten av laget skyte for å treffe baken. I nevnte tilfelle dreide det seg om straff for ikke å ha gjort pålagte plikter utenfor selve treningen – for eksempel spillerne som "skulket" oppgaven som trener for fritidsskolen eller hoppet over dusjen:

"...så er det humor...vi ler av gutta som måtte "stå ass" i dag fordi de ikke møtte opp på obligatoriske fritidsskolen...fra 5-meter'n, gutta får skyte vettu, ler vi og koser oss og..."

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

"...da må du flekse rumpa...og så skyter vi... hvis du ikke dusjer...for alle skal dusje, det er sånn...han er opptatt av at alle skal delta i kulturen..."

(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

Fleiping/treffsikre kommentarer

I følge dataene deltar trenerne i varierende grad i vitsing og fleiping. Fra utøverne side oppfattes det som treneren deltar i denne formen for humor også når hun/han smiler og ler av kommentarene og ikke nødvendigvis bidrar så mye med egne kommentarer:

”Jeg tenker på hvis du trener og spiller...jeg tenker litt på dette med et lite glimt i øyet...litt den evnen til å komme med de gode kommentarene...i det rette øyeblikket...liksom tolke situasjonen riktig (...) ...ja, den gode kommentaren, som mange synes er morsom, og som på en måte også letter på stemningen...”

(Mannlig fotballtrener, elite + aldersbestemte klasser)

”...nei, men det du lager humor av...altså at det kan skille de ulike trenerne fra hverandre...at noen tar gjerne utgangspunkt i spillergruppa, mens andre tar utgangspunkt i ...et eller annet annet som ikke har med spillergruppa i det hele tatt å gjøre...begge kan skape humor...”

(Mannlig trener, tidligere eliteutøver, volleyball)

”E:...og så at han kan glise av de meldingene som og blir sendt på andre og sånn kanskje? D: Han slenger seg nok på og, hvis alle bryter ut i latter av en eller annen ting.../E: ja... D:...så står ikke han og holder maska...da er han nok med og flirer og ...kanskje legger inn en liten melding han og ...”

(Mannlige elitespillere, ishockey)

Trenerens pep-talks

Flere nevnte pep-talks før kamp, med latterliggjøring av motstanderne, som typisk ”trenerhumor”:

”...og da tok han jo en hel tale før kampen...(latter)...som bygde opp under at NN (elitelag) var så sykt gode og...de var Europas beste lag og hadde Europas beste forsvar og det er jo praktisk talt landslaget dere skal spille mot da... (fnising)...så da tulla han jo og ...brakte nesten hele kamptalen til å tulle med det...”

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...han driver og holder sånn tale før hver match og sånn... snakker om motstanderens lag og sånn...og da er det å ...hvis for eksempel keeperen deres er liten, så legger han inn at ...den lille dvergen for eksempel...og sånne ting da...(humring)”

(Mannlig eliteutøver, ishockey)

Der var det også eksempel på misforhold mellom intensjon og effekt:

«...på det laget jeg spilte på før...så hadde vi en trener som var veldig sånn til å snakke nedlatende om det laget vi skulle møte eller enkeltpillere på det laget...og det var nok ment å være morsomt...men der synes jeg man skal være liksom....i forhold til å være sarkastisk morsom da...der var det enkelte spillere på mitt lag igjen som syntes at det er ikke noe kult, for hva sier vedkommende når jeg ikke er der...»

(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Historier

Alle øvrige kategorier blir en del av lagets felles historie som også treneren kan komme tilbake til og trekke fram igjen ved passende anledninger. Trenerens egne historier, f.eks. fra en fortid som aktiv utøver, kan også være en del av dette:

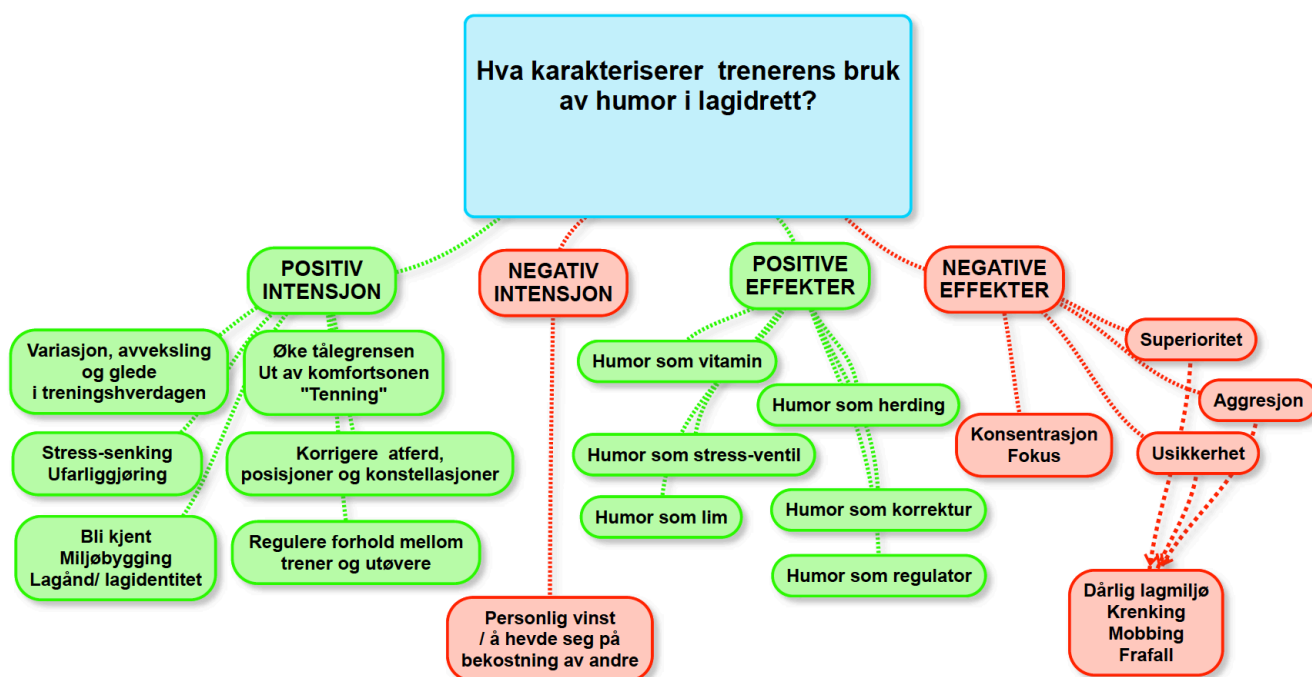
”... han har jo spilt ishockey selv og hele livet ...så han er litt inne i den samme kulturen ...samme humoren som vi har da...så da blir han liksom bare en del av gruppa... til de tidene vi tuller da...”
(Mannlig eliteutøver, ishockey)

Treneren kan også legge aktiv til rette for å skape historier som lever videre som en del av lagets felles humoristiske opplevelser, felles lagkultur.

”...såne øvelser der du blir satt ut av komfortsonen...for eksempel treneren har sånn...setter opp forskjellige historier, så må for eksempel noen lagkamerater mime det til han andre...veldig usannsynlige historier da ...og så blir det de som ser på synes jo det er dritløye da...en lagkamerat møter Donald Trump og så skal de på Burger King og spise mat...mens datteren til Erna Solberg kommer inn døra... (latter)”
(Mannlig elitespiller-junior, fotball)

5.2.3 Humor som et verktøy

I trenerintervjuene ble det tydelig at humor ble brukt som et verktøy, at det lå en intensjon bak. Den ønskede effekten var i samsvar med de positive effektene som kom fram i utøvergruppene.

Figur 9

a) Humor som vitamin

Mange av trenerne var opptatt av humor som et nødvendig verktøy for å skape variasjon, avveksling og glede i treningshverdagen.

"...som trener selv for spillere som er sammen 6 dager i uka... det er klart at du må ha det kjekt sammen hvis de skal ha lyst til å komme ... (...) Samtidig så skal du gjøre en seriøs jobb på treningsfeltet...det der som vi sa om glimt i øyet, en god kommentar, ha det gøy sammen er kjempeviktig..."

(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser og elite)

"...du må liksom ha det litt kjekt i sammen for at det skal være...at du ser et poeng med å holde på med det du gjør enten det er idrett eller andre ting og..."

(Mannlig trener, tidligere elitespiller, volleyball)

”...på det nivået, hvis du ikke hadde hatt elementer av noe annet enn bare alvoret ...så spørs det om du holder på med det lenge... når det blir så mye og så alvorlig ...du gidder faen ikke...”
(Mannlig trener aldersbestemte klasser, tidligere elitespiller, håndball)

b) Humor som stress-ventil

Det ble gitt mange eksempler på hvordan trenerens bruk av humor kan bidra til å avdramatisere, avvæpne og utløse spenning i ulike situasjoner.

Det kunne blant annet dreie seg om å ta imot og inkludere nye utøvere i laget, reaksjoner på feil eller tabber som ble gjort på trening eller konkurranse, å redusere stress-nivået før en konkurranse eller kontrollere spenning mellom utøvere.

”...da både avvæpner du endel av det seriøse...det alvorlige... og du avvæpner når det da er ...når folk er veldig spente ...men og at du får en sånn lett, fin tone...”
(Mannlig håndballtrener, aldersbestemte klasser og elite, tidligere elitespiller)

”...humor kan være med å avdramatisere eller få noen til å begynne på en ny start...hvis noen har gjort et eller annet dumt...så kan en hvis en bruker humor på god måte så ...så glemmer de det som de har gjort og går videre...”
(Mannlig trener, tidligere elitespiller, volleyball)

”...bra humor som et verktøy...til å løfte enkelte spillere som kanskje har en veldig tung periode, eller en tung trening eller en tung øvelse...at du på en måte prøver å si noe morsomt som du vet kan gi ...som han gjerne kan synes er morsomt, og så kanskje han får tankene over på noe annet enn den dårlige pasningen, eller den dårlige treningen, som kanskje og får ned skuldrene litt og som kanskje kan hjelpe han å prestere bedre resten av treningen da...”
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser og elite)

En forutsetning for å lykkes med dette er at treneren kjenner utøverne sine godt nok til å vite hva det er greit å spøke med. En av trenerne i studien illustrerte hvor fort det kan gå galt, med en historie fra en cupturnering til utlandet med et av ungdomslagene. Det var ekstremt varmt, og de hadde en afrikansk utøver i laget:

”...så sa jeg ....kom an NN (spiller) ...du skal jo prestere kjempebra nå... det er jo varmt og godt, det er jo sånn som du har det hjemme, ikke sant? ...og der så jeg liksom (knipser) med en gang da, der bomma jeg...for det syntes ikke han var noe morsomt, ikke sant...vi lot det gå et minutt, så gikk jeg bort og sa du, beklager, det var ikke meningen og der bomma jeg... (...) og så tenkte jeg ...lenge etterpå...han hadde jo liksom ikke vært hjemme på 10 år, ikke sant ...og han hadde ikke truffet faren sin, som bodde i det landet da på over 10 år, ikke sant...så om det var det eller noe annet, men jeg kjente i alle fall at jeg bomma...så var jeg i hvert fall heldig nok til at jeg skjønte det, så jeg kunne liksom legge meg flat med en gang...men det var jo ikke noe gøy...”
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser)

c) Humor som lim

Humor ble framhevet som en viktig ingrediens og et redskap for å skape trygghet i laget, for miljøbygging og lagånd/lagidentitet.

”...for min del handlet det litt om ...kjenne igjen og det å være trygg på hverandre og det å være trygg på trenerne og ...se litt, for det er jo dem som går ut...først ut som et eksempel på hvordan man kan ha det i en gruppe., mener jeg da...så når du ser at...ok han sier det er greit, så...og spillerne retter seg inn etter det så på en måte...er det greit da...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball om trenerens bruk av humor)

”...det miljøet som du skaper der da, det er med på å løfte de prestasjonene...for du har en gruppe som fungerer godt i lag...blant annet ved bruk av humor altså... du blir trygge på hverandre og...liksom når du skal ut og...og gjøre en match så... så gjør du som et lag... ved at du er trygge på hverandre...og har fått gode opplevelser ...i trening og samhold...”
(Mannlig trener, tidligere elitespiller, håndball)

”...det (humor) er noe som både en trener kan bruke, og så er det noe spillerne mellom seg kan bruke...og noe som kan være med og bygge opp en god lagånd og miljø...”
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser)

d) Humor som herding

Utsagnene om ”å tåle å bli kødda med” kom utelukkende fra mannlige utøvere. Det var ingen trenere i intervjuene som la vekt på denne type intensjon og effekt av humor. Men utøvere av begge kjønn ga likevel eksempler på trenerpraksis som kan falle inn under kategorien ”humor som herding”, det vil si humor som har som hensikt å bringe utøverne ut av komfortsonen, for å gjøre dem tøffere og øke tålegrensen.

”...i fjor så kom det noen nye på laget...så setter han (treneren) seg ned, så sier han: gå i midten du har blitt president, si tre ting du skal gjøre...så blir jo han i midten da...han blir jo veldig sånn...hva skal jeg si nå liksom...så driter han seg ut... da ler alle...”

(Mannlig eliteutøver-junior, fotball)

Det kunne være ulik oppfatning av hvordan trenerens bruk av denne typen humor skulle beskrives:

”A: ...her bruker treneren mye humor...ikke sant...for å rakke ned på andre...(...) ja...han liker å drite ut andre liksom... B: Neeei, det er ikke... D: det er ikke å drite ut, men... B: du...du må vite hva du snakker om... A: ...jammen han gjør det... E: du kan ikke si at treneren gjør det...”

(Mannlige eliteutøvere- junior, fotball)

Da den samme gruppen ble bedt om å gi eksempler, svarte de blant annet:

”... han liker å gi kallenavn... det var en som måtte...bæsj midt i treninga (humring) ...og så måtte han gå å bæsj, og så når han kom tilbake så...ble han kalt for "shitbreak" i cirka 3 uker...”

(Mannlig eliteutøver-junior, fotball)

”...noen som ikke dusjer etter trening for eksempel...og da blir de kalt "stinky" eller ...ja et eller annet ...så de får høre det liksom...”

(Mannlig eliteutøver-junior, fotball)

”... spesielt visse trenere er veldig sånn på ...hvis du sier noe feil eller et eller annet...så er de veldig på deg...”

(Mannlig eliteutøver-junior, fotball)

Selv om det var enighet i gruppa, at dette var en form for humor de måtte tåle, så var det også eksempler på at den kunne ha negative effekt for noen:

”...de som ikke henger med på humoren i garderoben...de som sier litt lite...og hvis treneren sier noe til de...som skal være humor...da går det kanskje på at de har dårlig selvtillit...”

(Mannlig eliteutøver-junior, fotball)

”...så hadde vi en som var litt sånn overvektig kanskje ...en som var litt stor ...som var på laget før...når vi hadde styrketrening og sånn...så kodd treneren med han liksom...at han klarte ikke å gjøre sit-ups og sånn...så da kan det være det går litt utover streken...men...det er ikke mye av det liksom...”

(Mannlig eliteutøver- junior, fotball)

I flere av intervjuene ga utøverne uttrykk for at det gikk en grense for hva det var greit å fleipe med: ting som er sårende for den enkelte, ting du ikke kan noe for og/eller ikke kan gjøre noe med. Treneren ble pålagt et ekstra ansvar i så måte:

” Jeg føler NN (trener) kan være litt sånn... han kan bruke litt...hvis du er skada da, så kan han på en måte tulle med det, selv om ikke den personen synes det er så gøy...(...)...ingen liker å være skada...vi har ei på laget da, som er skada, så driver han og: ”Åh, smerteterskelen din er så lav...” og liksom litt sånne ting da...og så tar han det som tull, men så blir det litt sånn ...eh ja...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

”...selv om trener-spiller er litt annerledes enn sjef-ansatt, men...(...)...det blir jo ikke makt...men, når du sitter over den personen du tulle med...så skal du være veldig forsiktig med å være sarkastisk morsom...eller med sånne typer ting da...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

I de tilfellene treneren bommer, skapes det ikke bare utrygghet hos utøverne, men treneren risikerer å miste tillitt i spillergruppa:

« ...men hvis du bommer for mange ganger så mister du tilliten mot spillerne ...da er det vanskelig å skape utvikling...»
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser)

e) Humor som korreksur

Humor kan, i følge studien, også brukes til å korrigere uønsket væremåte og adferd både på og utenfor banen, samt til å påvirke konstellasjoner og posisjoner i gruppa.

”...men at du og kan bruke humor til å pinpointe endel sånne ting... humoristisk for og å holde justis i gruppa... (...) med glimt i øyet å justere... ting som folk har en særegenhet på...hvordan de fungerer i gruppa...eller hvordan de fungerer i en kampsituasjon...så kan det være alt fra folk som ikke kommer hjem i forsvar for eksempel, eller ikke tar jobben sin og så går det an å fleipe med det...i stedet for at du bare nagger om det, ikke sant.”
(Mannlig trener, tidligere elitespiller, fotball)

Dette forutsetter at treneren kjenner utøverne sine godt og vet å balansere humoren i forhold til mottakerens tålegrense. I motsatt fall vil denne type humor fort kunne skape usikkerhet og negative følelser.

”Er det ikke sånn, man sier det er en sannhet i hver spøk? Og så sånn... hvis det er helt åpenbart at her er det 50% sannhet og 50% spøk ...så er det veldig lite kult...og spesielt når det kommer fra sjefen din da ...”
(Kvinnelig eliteutøver, håndball)

”Men det er også det som gjør det gøy og da, at det er mye sannhet i det...men hvis det er noe som er sånn sårt...og vondt for den personen det gjelder ...det er da det tipper feil vei...men det er jo sannhet i det ..”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

f) Humor som regulator

Både trenere og utøvere påpekte at humor også kan brukes til å regulere forholdet mellom trener og utøver. Når treneren bruker humor på rett måte, og/eller deltar i utøvernes bruk av humor, så kortes avstanden mellom dem og treneren blir betraktet som «en del av oss»:

”... på en måte blir den forskjellen litt mindre når vi kan le litt av hverandre...når treneren kan le med oss...så betyr det litt sånn.....han er på en måte litt vennen vår og...”
(Volleyballspiller, J17)

”...det kan jo være å vise at du synes det spillerne ...altså forteller eller prøver å lage morsomheter av ...også er morsomt ... at du faktisk viser at... ja det synes jeg som trener også var morsomt...og du smiler eller du ler eller ...at du faktisk ...selv om du kanskje ikke alltid synes det, men at du da kan by på det sånn at du skaper...skal du si mestringsfølelse da hos spillerne...”
(Mannlig fotballtrener, aldersbestemte klasser og elite)

”...hvis du ler med treneren din, så føler du liksom... ok, han er faktisk litt sånn...på en måte en del av oss da...ikke bare treneren da...”
(Volleyballspiller, J17)

”...han (trener) har et ganske kraftig kroppsspråk ...(humring)...du ser fort når han ikke er i det hjørnet ...og da tror jeg de fleste av oss holder igjen litt på den tullinga...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

g) Humor for å hevde seg på bekostning av utøverne

I et av trenerintervjuene dukket det opp et sjeldent eksempel på at humor kan ha skjulte agendaer. En av deltakerne hadde opplevd en elitetrener som brukte mye sarkastiske kommentarer på treningene, til stor underholdning for publikum og kanskje presse, som ofte var tilstede på tribunen. Disse kommentarene gikk ofte ut over 3-4 spillere med lavere

---

ranking i laget, som ikke ble brukt mye i kamper. Flere år etter, da treneren hadde byttet klubb ble det observert (av en tredjeperson) at treneren brukte de samme kommentarene og den samme strategien med å «rakke ned på» 3-4 spillere. Utad framsto treneren som en «festlig fyr», og de som var tilstede på treningene kommenterte ofte hvor vittig og morsom han var. Fokusgruppen diskuterte eksempelet og mente hensikten med humor en i dette tilfellet måtte være å «ofre noen spillere ...for å framheve seg selv» .

5.2.4 Trenerens bruk av humor i lagidrett – oppsummering av funn

Det var bred enighet blant trenerne om at humor har en viktig funksjon i lagidrett, men at den må balanseres både i forhold til innhold og kontekst for å fungere optimalt.

Treneren kan være både tilrettelegger og moderator for humoren, det er hun/han som setter tonen og avgjør hva slags humor som aksepteres, hvor og når. Trenerens status i gruppa kan avgjøre hvordan humoren blir mottatt, og trenerens bruk av humor kan innvirke på status i gruppa.

Om treneren er av samme kjønn eller motsatt kjønn kan også virke inn på trenerens bruk av humor, og hvordan humoren blir mottatt.

Trenerens bruk av humor kan ta form av situasjonskomikk, fleiping/treffsikre kommentarer, trenerens pep-talk og historier, og disse kategoriene overlapper i stor grad deltakernes beskrivelse av form.

Trenerne beskriver at humoren kan fungere som er verktøy med mange funksjoner:

a) å gi utøverne variasjon, avveksling og trivsel b) stress-senking og ufarliggjøring c) bli kjent, bygge lagmiljø/lagånd d) ta utøverne ut av komfortsonen og øke tålegrensen e) korrigere adferd, posisjoner og konstallasjoner og å regulere forhold mellom trener og utøver. Den ønskede effekten var i samsvar med de positive effektene som kom fram i utøvergruppene.

I tillegg ble det gitt et eksempel på hvordan trenerens bruk av humor kan ha en skjult negativ intensjon

---

5.3 Hvordan kan humor i lagidrett kategoriseres?

Variabler

I studien ble følgende variabler for humor i lagidrett identifisert: Individuell humorstil, sosial identitet, kjønn, humorprodusentens status, humorkorrigerings og kontekst.

En annen forventet variabel kunne vært etnisitet.

Variablene kunne både påvirke bruken av humor i laget (hva slag type humor/ hvor/når og i hvilken mengde) og de kunne påvirke effekten av hver enkelt humorepisode.

Humorens ladning

Kategorisering av humorens ladning er komplisert, som diskusjonen i avsnitt 6.2 viser.

I tillegg til positiv og negativ humor, fantes det en undergruppe som kunne oppleves som negativ, men som for laget opplevdes positiv. Fenomenet «Garderobehumor» kan plasseres i denne gruppen. Her er det behov for mer forskning for å forstå sammenhenger og utfall.

Hvem humoren rettes mot

Humoren kan i følge rettes mot selvet, mot noe eller noen i laget (intragruppe humor) eller mot noe eller noen utenfor laget (intergruppe humor).

Humorens form

Humoren som ble beskrevet i denne studien tok form som situasjonskomikk, pek/practical jokes, fleiping/ «kødding»/treffsikre kommentarer og historiefortelling.

Humor i en form kunne generere humor i en annen form, eks, situasjonskomikk kunne generere fleiping/treffsikre kommentarer som i neste omgang kunne bli en del av lagets historie som kunne repeteres om og om igjen. Denne felles humorhistorien ble en del av lagets identitet.

Humorens funksjon

Humorens funksjon diskuteres under avsnitt 6.1.

I denne studien ble intensjon og effekt identifisert som

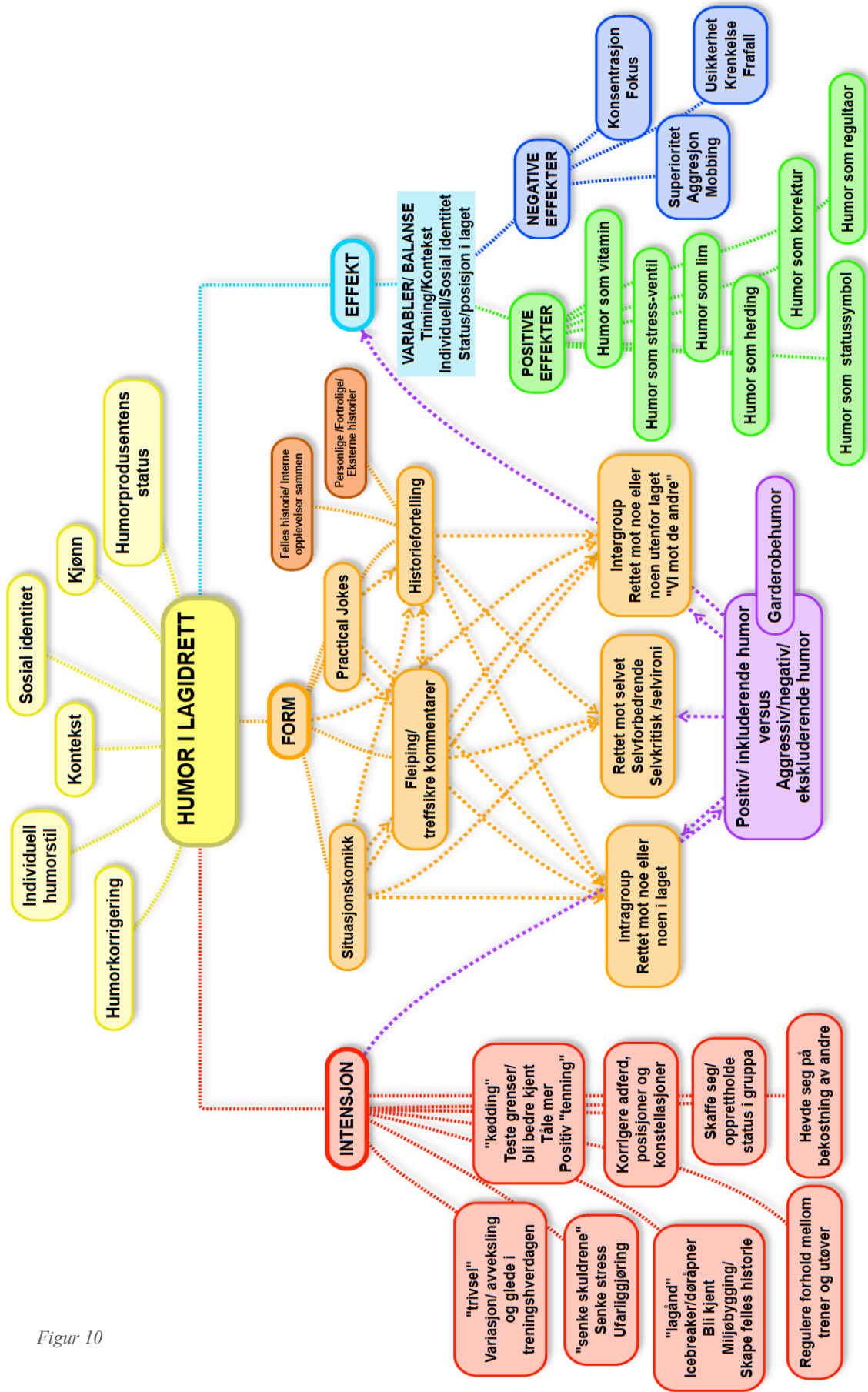
Trivsel, variasjon og avveksling	→ humor som vitamin
Stress-senkning, ufarliggjøring	→ humor som stress-ventil
Bli kjent, lagånd, miljøbygging	→ humor som lim
«Kødding», teste grenser, tåle mer	→ humor som herding
Korrigere adferd og posisjoner	→ humor som korrektur
Skaffe seg/oppretholde status	→ humor som status-symbol
Regulere forhold mellom trener og utøver	→ humor som regulator

Å hevde seg på bekostning av andre var en negativ intensjon som ble påvist.

Negative effekter av humor ble påvist som:

- 1) Redusert konsentrasjon og fokus
- 2) Superioritet, aggresjon og mobbing
- 3) Usikkerhet, krenkelse, frafall

Humorkategoriene og deres sammenheng er forsøkt illustrert med et tankekart (fig.)

Figur 10

---

6. Diskusjon

I analyseprosessen dukket det opp flere uavklarte tema: Humorens intensjon og effekt, humorens ladning og målskive, garderobehumor, kjønnsforskjeller og den vanskelige balansen, og humorkategorier vil i dette kapittelet bli diskutert mot gjeldende litteratur.

6.1 Forholdet mellom humorens intensjon og effekt

I fokusgruppeintervjuene var det mindre snakk om intensjon enn effekt av humoren i lagidrett. Dette kan skyldes utformingen av intervjuguiden med fire hovedtema i form av åpne spørsmål:

- 1) Hva er humor?
- 2) Hva er humor i lagidrett?
- 3) Hva kjennetegner trenerens bruk av humor?
- 4) Hvilken effekt har humor i lagidrett?

Men det kan også skyldes at man ofte har et ubevisst forhold til bruk av humor, eller at det finnes skjulte motiv (Francis, 1994) . Som en av deltakerne i studien uttrykte det:

”Hvis du gjentar det samme mange nok ganger... så vil man jo på en måte kanskje ikke tro det er tull lenger...så det er litt sånn ...at det er jo en mening bak. ...det kommer fra et sted liksom...”
(Kvinnelig elitespiller, håndball)

Siden humor ofte oppstår spontant og uplanlagt, er det ikke uvanlig å se på den som ”tull og tøys” uten mål og mening. Men humor kan tjene mange formål, bevisst eller ubevisst, for de som er involvert i den. Muligheten for å fornekte en alvorligere baktanke/intensjon, ikke bare ovenfor andre, men også i forhold til seg selv, er noe av det som gjør humoren så virkningsfull i mange typer av sosiale relasjoner (Burdsey, 2011; Mallett et al., 2016; Martin, 2010, s.117)

Humor kan være en måte å akseptere og håndtere, og til og med feire kompleksiteten, motsetninger og uklarheter som ligger innebygd i mellommenneskelige relasjoner. Humor kan sees som en felles plattform, der det er mulig å ta opp og forholde seg til ulikheter og eventuelle konflikter isteden for å unngå dem (Mulkay, 1988, s.214). Når utøvere i et lag

---

erter og fleiper med hverandre, kan det være en leken måte å uttrykke ulikheter eller uenigheter på. Til tross for ulike syn/holdninger/motiver/følelser/behov kan felles munterhet og latter bidra til at kohesjonen og de positive følelsene for relasjonen opprettholdes (Martin, 2010, s.116)

Siden erting og fleiping ofte inneholder et snev av sannhet, fungerer det også som et sosialt korrektiv. Å erte noen for en irriterende eller dårlig vane gir avsenderen en mulighet å presentere kritikken på en mindre direkte og dermed mindre truende/sårende måte. Jo nærmere relasjonen er, og jo bedre man kjenner hverandres sterke og svake sider, jo skarpere/frekkere/aggressiv kan fleipingen være, før mottakeren oppfatter det som uakseptabelt. (Lampert & Ervin-Tripp, 2006).

Fleipingen kan dermed fungere som et bevis for omverdenen på hvor godt man kjenner hverandre og at vennskapet/ relasjonen er sterkt nok til å tåle denne formen for aggressivitet (Bell, 2015, s.22; Lampert & Ervin-Tripp, 2006).

"...det er jo ment som tull...og alle vet det er tull ...men altså når vi sier det og andre hører på...så kan fort andre se det som...nesten mobbing..."

"...ja, vi har fått sånne kommentarer som: "hvorfor er dere så slemme mot hverandre på laget?" (humring) ...men vi er jo ikke slemme...det er jo bare tull...og på laget vet alle at alt er tull..."
(Volleyballspillere, J17)

"C: Men på en morsom måte...ikke noe sånn...heter ikke...det er ikke mobbing....(humring) E:...nei, på andre arbeidsplasser kan det nok tolkes ... (humring) ...det er nok det..."
(Mannlige elitespillere, ishockey)

Så lenge partene aksepterer tonen i humoren vil erting og fleiping kunne bidra til ytterligere å styrke samholdet mellom dem. Det finnes fleiping uten annet formål enn på en lekende måte å irritere, lokke eller utfordre motparten til en humoristisk feide. På den andre siden av skalaen finnes det fleiping der det er en underliggende intensjon, bevisst eller ubevisst, om å gjøre narr av eller undertrykke den eller de som er utsatt for spøken. Denne to-sidigheten gjør at fleipen får en "bonding or biting" effekt (Boxer & Cortés-Conde, 1997; Dynel, 2008).

I en gruppe vil aggressiv fleiping medføre en følelse av "oss" versus "dem". De som ler med, inviteres med i fellesskapet, de om ikke ler, ekskluderes fra dette. På den måten løper også tilhørerne en risiko ved ikke å bifalle fleipen (Dynel, 2008).

Det er den eller de som er målskiven for humoren, og ikke fortelleren eller tilhørerne, som kan avgjøre om ytringen betegnes som fleiping eller ekte negativ/ aggressiv/ nedverdiggende humor (Dyrel, 2008). Hvis målskiven (den eller de humoren går på bekostning av) oppfatter ytringen som humoristisk og i bunnen velment, kan dette gis til kjenne med for eksempel med et smil, latter og/eller en vittig kommentar tilbake.

”...jeg vet ikke om man går så mye over grensa mange ganger jeg...det kommer helt an på... det er vanskelig å vite eller se hvordan en person tar det da...men hvis de smiler og ler så ser det jo ut som de har det litt gøy i hvert fall...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Men en slik respons er likevel ingen garanti for at fleipen har falt i god jord. Den som er utsatt for humoren kan ha egne motiv for ikke å gi til kjenne at han/hun tar seg nær av spøken, for eksempel et ønske om å være inkludert i gruppen.

”Ja, så kan det jo være negativt hvis den du tuller med tar seg nær av de uten å vise det da...utad...i hvert fall sånn humor vi tuller med da...så kan det gå utover en personlig eller psykisk eller noe...”

(Mannlig elitespiller, ishockey)

Negativ humor kan forklares som en genuint aggressiv/nedverdiggende ytring som er fordekt som eller blir oppfattet som en spøk (Dyrel, 2008; Zajdman, 1995).

Zajdman (1995) forklarer forholdet mellom intensjon og effekt av negativ humor i en interpersonell kontekst med denne tabellen:

	Senderens intensjon	Mottakerens tolkning	Senderens forventning	Mottakerens reaksjon
a)	Mener å fornærme/krenke	Blir fornærmet/krenket	Fornærmelse/krenking	Fornærmelse/krenking
b)	Mener å fornærme/krenke	Blir ikke fornærmet/krenket	Fornærmelse/krenking	Fornøyelse
c)	Mener ikke å fornærme/krenke	Blir fornærmet/krenket	Fornøyelse	Fornærmelse/krenking
d)	Mener ikke å fornærme/krenke	Blir ikke fornærmet/krenket	Fornøyelse	Fornøyelse

---

I tilfelle a) og d) er det en overenstemmelse mellom senderens intensjon og mottakerens reaksjon, «oppdraget er fullført» og begge parter vet hva de har å forholde seg til. Tilfelle b) er i følge Zaidman ikke noe problem, senderen «simply has to try harder». Det er tilfelle c) som skaper de største problemene. Senderen ser kanskje ikke rekkevidden spøken, og/eller mangler forståelse for at den kan tolkes nedlatende /fornærmende. Eller senderen har en underliggende intensjon, bevisst eller ubevisst, som går på tvers av av det som tilkjennegis. Mottakeren kan si seg fornærmet eller krenket, men kan aldri bevise senderens sanne intensjon. Dette eksemplet viser hvor vanskelig det kan være å avdekke humorens intensjon i en studie som dette, og begrensinger i forhold til hvordan denne kategorien beskrives videre.

6.2 Humorens ladning og målskive

I følge Martineau (1972) kan humoren ha en positiv funksjon «som smøring» og/eller negativt funksjon «som sandpapir» på en interaksjon. Variablene som kan ha innvirkning på funksjonen er humorprodusenten, mottakeren/ «publikum», målskiven for humoren (det/den eller de man ler av), hvordan humoren blir bedømt av mottakeren/«publikum», den kulturelle konteksten og de involvertes sosiale posisjoner.

Modellen for intragruppe viser hvordan humoren fungerer i gruppa, ut fra om gruppemedlemmenes vurderer den positiv eller negativ. I et interpersonelt perspektiv er det, som vist i forrige avsnitt, bare målskiven som til syvende og sist kan avgjøre om humoren er positiv eller negativ (Dyner, 2008).

I henhold til Social Identity Approach vil delt sosial identitet være grunnlag for gjensidig påvirkning. I den grad man ønsker å være en del av laget, så prøver man å oppnå enighet med de andre på laget og justerer adferd i henhold til lagets normer (Rees et al., 2015). Jo større grad av sosial identitet hos den som er målskive for humoren, jo større samsvar mellom personens og de resterende lagmedlemmene opplevelse av humoren som positiv eller negativ. Dette kan forklare reaksjonen hos fotballspilleren som ble rasket ned på og ice-hockeyspilleren som måtte fortelle om sin første sex-opplevelse foran resten av laget, at dette var greit, for da var de mer «inni gruppa».

Terrion og Ashforth (2002) studerte nedverdiggende/ «put-down» humor gjennom et seks-ukers lederprogram på den kanadiske politiskolen. De fant at denne typen humor bidro til å utvikle både team identitet og gruppekohesjon. Gjennom en gradvis prosess, styrt av underforståtte regler, økte tillitt, inkludering og solidaritet. Den sosiale identiteten bidro også til at som oppsto til at grensen for hva som ble betraktet som akseptabel humor endret seg.

Dette reiser spørsmålet om hvem og hva som avgjør hvor den endelige grenselinjen l trekkes, og hva som skal betraktes som akseptabelt/ikke-akseptabelt. En av deltakerne i trenergruppen uttrykte det slik:

«...du må ha noen som har posisjon i gruppa til å vokte det litt...jeg vet ikke hvordan det er i dag, men i gamle dager så var det jo endel av det... de yngste folka de risikerte å få shampoen i ræva ...og så videre og så videre...og det var en fire-fem av de gamle folka som hadde det jevlig kjekt...»
(Mannlig håndballtrener, aldersbestemte klasser, tidligere elitespiller)

Aggressive humor er knyttet til superiority/overlegenhetsteorien, som forklarer humor som en måte å hevde seg på andres bekostning, for å oppnå eller ha en følelse av å oppnå, høyere rank eller status (DeKoning & Weiss, 2002).

Dette ble vist i et eksempel i studien. I den grad man ønsker å belyse negative konsekvenser av humor, bør det kanskje benyttes en annen metode og et annet utvalg enn i denne studien. Fokusgrupper er kanskje ikke det forumet der man ønsker å dele eventuelle negative erfaringer, og eliteutøvere som har lyktes i sin idrett er kanskje ikke de som har hatt mest erfaring med humorens mørkere sider.

6.3 Garderobekultur

Det å bevege seg ”på kanten av det tillatte” et karakteristisk trekk for mange typer humor (Johnsen, 1997 s.15). Det er en fin linje mellom det å bevege seg ”på kanten” og å bikke ”over kanten” der humoren tar en nedsettende og/eller diskriminerende form.

I følge Oxford References/ Dictionary of Sport Science (Alan, 2010) er garderobekultur en type oppførsel som er karakteristisk for idrettsmenn innenfor garderobens grenser. Den er assosiert med en manns-dominert humor og fordommer, sexisme, rasisme og homofobisk

---

hetsing. Dette legitimeres ved å betrakte garderoben som et fri-område der en kan utrykke og oppføre seg på en måte som ikke aksepteres i offentlig sammenheng.

Garderobekulturen kan også gjelde utenfor den fysiske garderoben – når laget er på treningsfeltet, i bussen på vei til kamp osv – der innsyn fra andre er begrenset (Hjelseth & Tjønndal, 2016).

6.4 Lagets humorhistorie som del av lagets identitet

Studien viste at de humoristiske episodene som lagmedlemmene opplever sammen, blir en del av deres felles humorhistorie. Humorhistorien blir en viktig del av lagets kultur, og et sterk bidrag til lagets identitet og til samhold/ gruppekohesjon. Dette ble avspeilet i kommentarer fra tidligere eliteutøvere som hevdet at det de savnet mest etter å ha lagt opp, nettopp var humoren og garderobekulturen.

I følge Fine (1977) finnes det i alle grupper en idiokultur – et system av kunnskap, holdninger og skikker som brukes av gruppemedlemmene for å definere gruppen, og som gjør medlemmene av gruppen i stand til å dele en følelse av tilhørighet og kohesjon/samhold. Fine hevder vennligsinnet fleiping og erting, kallenavn, og felles «slang» og morsomme opplevelser bidrar til gruppens idiokultur, som gir gruppemedlemmene mulighet til å skape en delt virkelighet og forståelse – en sosial identitet.

*”...føler det gir motivasjon til å skape noe sammen og... når man har det moro sammen liksom og...at man vil...ja, dra i samme retning da med de andre gutta du har det moro med liksom ...”
(Mannlig elitespiller, ishockey)*

6.5 Kjønnsforskjeller

Kvinner og menn har mye felles når det gjelder humor. De ler like mye og scorer likt på kreativitet i humorproduksjon, tendens til å le av seg selv, gleden av tegneserier og vitsetegninger og gleden av seksuell humor (så lenge den ikke framstår som sexistisk). Men det er også avdekket klare forskjeller, som at menn har større glede av og bruker mer fleiping og aggressiv humor, mens kvinner foretrekker å fortelle morsomme historier fra det virkelige liv (Crawford & Gressley, 1991; Martin & Kuiper, 1999; Martin et al., 2003).

Vi vet også at både kvinner og menn praktiserer humor ulikt om de er i en likekjønnet eller ulikekjønnet gruppe. I grupper med bare menn er det fritt fram for fleiping, mens det i rene kvinnegrupper brukes mer selvironi. I grupper av begge kjønn endres dynamikken: Menn reduserer fleiping og bruker mer humor rettet mot selvet, mens kvinner reduserer selvironien og frekventerer fleiping med menn (Lampert & Ervin-Tripp, 2006)

I vår kultur er lagidrett en av få arenaer med en klar kjønnsdeling (med noen få unntak i form av mix-lag). I studier som denne, vil det derfor være spesielt interessant å analysere praksis med tanke på å avdekke eventuelle kjønnsforskjeller.

I intervjuene kom det fram at det var tydelige skiller i syn på og praktisering av humor i jente-/kvinnelag og gutte-/herrelag.

Latter rundt tabber og komiske situasjoner på og utenfor banen, var den klart foretrukne humorformen hos de kvinnelige utøverne. Dette er i tråd med en humorstudie fra 1999 (Martin & Kuiper) der deltakerne ble bedt om å føre dagbok i tre dager over alle situasjoner som fikk dem til å le. De kategoriserte kildene til humor var: 1) media, 2) spontane sosiale situasjoner, 3) vitser og 4) minner om tidligere humoristiske situasjoner. Kvinner hadde en signifikant høyere tendens til å le av spontane sosiale situasjoner enn menn, ellers var det ingen signifikante forskjeller i de tre andre kategoriene.

Gjennomgående i intervjuene og som vist tidligere var de kvinnelige utøverne også langt mer opptatt av ”ikke å såre” noen med humoren i laget. Dette samsvarer med en nyere studie fra Taiwan (Wu, Lin, & Chen, 2016) som viser en sammenheng mellom humorstil, kjønn og evnen til empati. Empati hadde en positiv korrelasjon til affiliative/vennlighetsinnrettede, self-enhancing/selvforsterkende og self-defeating/selvkritisk humor, og en negativ korrelasjon til aggressiv humor, og fungerer som en mediator for kjønn og humorstiler.

I fokusgruppeintervjuene hadde de mannlige idrettsutøverne en klar orientering mot humorformene ”Fleiping/kødding” og ”Pek/Practical Jokes”, og mange av utsagnene representerte, som vist under punkt 5.3 og 5.4, en langt mer aggressiv humorstil enn hva som ble funnet hos de kvinnelige. Eller som noen av spillerne fra jentelaget uttrykte det:

” C: ...jeg føler at på en måte at alt er litt svakere på jentelag, sånn...vi blir mindre hissige.....alt er på en måte litt sånn "light version" av gutte...litt sånn... vi gjør narr av hverandre, men ikke i like stor grad...vi blir sure, men ikke i like stor grad...så jeg føler det er veldig mye likt, bare at det ikke er så... D: ...i like stor grad... C: ja... A: ja, gutter overdriver sykt... (humring)”
(Kvinnelig volleyballspiller, J16)

Mye tydet på at det var forskjellige normer i damelagene og herrelagene for akseptabel/ ikke-akseptabel humor. Spørsmålet er om tålegrensen for aggressiv humor er høyere i herrelagene eller om det er selve opplevelsen/definisjonen av hva som er aggressiv humor som er forskjellig. Ifølge Dynel (2008) er det den eller de som er målskiven for humoren, som kan avgjøre om humoren er aggressiv/nedverdiggende, ikke avsenderen (humorprodusenten) eller et eventuelt publikum/tilhørere. Dette er også diskutert under avsnitt 6.1.

Det er også grunn til å sette spørsmålsteget ved om denne studien, i form av fokusgruppeintervjuer, klarer å fange opp hele omfanget av begrepet aggressiv humor. Vi vet fra flere studier om aggressivitet og mobbing at det finnes to former for aggressivitet: den direkte/synlige (som er mer vanlig hos gutter/menn) og den indirekte, skjulte/usynlige formen som for eksempel utestenging, baksnakking og ”blikking” (som er mer frekvent hos jenter) (Safran, 2008). Det er ikke urimelig å anta at aggressiv humor er endel av dette bildet, og det er verdt å spørre om det også kan finnes ”skjulte” former for aggressiv humor i grupper/lag, som ikke nødvendigvis kommer fram i denne undersøkelsen.

Hay (2000) foretok en lingvistisk studie basert på naturlig tale i både enkjønnede og miksede grupper. Humoren ble kategorisert som enten 1) solidaritetsbasert humor (for eksempel å dele humoristiske episoder, vennlig erting), 2) maktbasert humor (for eksempel aggressiv fleiping) og 3) psykologisk basert humor (for eksempel bruke humor til å håndtere problemer). Resultatene viste at kvinner var langt mer tilbøyelige enn menn til å bruke humor for å skape eller opprettholde gruppesolidaritet. Undersøkelsen viste også at menn og kvinner brukte ulike former for solidaritetsbasert humor. Mens kvinnene foretrakk å fortelle morsomme personlige historier, valgte mennene gjerne å mimre over felles opplevelser eller påpeke likheter.

Erting og fleiping av både vennlig (solidaritetsbasert) og aggressiv (maktbasert) karakter, fantes i både rene kvinnegrupper og rene manngrupper og, mot forventning, bare i noe

---

høyere grad i de mannlige gruppene. Både kvinner og menn reduserte denne bruken kraftig i de miksede gruppene. Dette resultatet er også interessant, med tanke på at denne typen kategorisering muligens bringer fram et jevnere bildet av forholdet mellom kjønn og bruk av aggressiv humor, enn hva som er vanlig ved bruk av humorkategoriene i HSQ (Humor Style Questionnaire).

Som alltid når det påvises kjønnsforskjeller i adferd, bør det spørres om forskjellene skyldes genetik eller adferd tilpasset et forventet kjønnsrollemønster, eller om det som Palmer (2003) foreslår: ”har mer å gjøre med former for sosial kontroll enn med noen form for ”universale” eller ”naturlige” egenskaper hos hvert av kjønnene”. Det er en diskusjon som ligger utenfor denne oppgavens rammer.

6.6 En vurdering av humorens positive effektkategorier:

Av de kodede utsagnene i undersøkelsen, framkom seks hovedgrupper som forklarer de viktigste positive effektene av humor i lagidrett: Humor som vitamin, stress-ventil, lim, herding, status-symbol og regulator. Det var ingen ting i materialet som tilsa at disse gruppene utelukker hverandre. Tvert i mot ble mange av utsagnene kodet i flere kategorier, noe understreker humorens komplekse natur og mange ansikter. I dette avsnittet diskuteres kategoriene opp mot relevant litteratur.

Humor som vitamin

Vitaminer (av *vita*, latin for liv) er betegnelsen på essensielle stoffer som trengs i små doser for å opprettholde livsviktige prosesser og funksjoner i kroppen. «Humor som vitamin» symboliserer humor som et vesentlig element for de prosesser som til enhver tid foregår i laget. Under denne kategorien havnet alle utsagn som omtaler humor i forbindelse med trivsel, motivasjon, avveksling, det å orke og å tåle, enten det dreier seg om fysisk og psykiske anstrengelser, monotone treningsrutiner og pirkning på detaljer, eller det å være tett på hverandre store deler av døgnet.

Dette er i tråd med Rongland og Aggerholms (2014) studie, der humor ble omtalt som en «nødvendig motvekt» til eliteidrettens strenge disiplin og nøye overvåkning.

Psykologiske studier har vist at humor har en positiv effekt på affekt og humør (Szabo, 2003), og fysiologisk forskning på biokjemisk nivå (Martin, 2010, s.7; Mobbs, Greicius, Abdel-Azim, Menon, & Reiss, 2003) kan forklare den oppstemte «godfølelsen» humor kan bidra til, på linje med å spise, å lytte til god musikk, sex og visse narkotiske stoffer. Humor kan sees som mer enn bare en pause eller et avbrekk fra alvor, det kan fra elitetrenerens synspunkt ha en revitaliserende effekt på laget (Ronglan & Aggerholm, 2014).

At noe er bra, betyr likevel ikke at mer av det er bedre. Vitaminer i for store doser kan gi alvorlige forgiftninger. For mye humor på feil sted eller til feil tid kan gi negative virkninger for laget, i form av feil fokus og manglende konsentrasjon.

Humor som stress-ventil

Humorens funksjon som en ventilator for stress og nervøsitet er vel dokumentert og teorien har lange tradisjoner (Romero & Cruthirds, 2006). Freuds psykoanalytiske ventilteori, der latter ble sett som et uttrykk for oppdemmet nervøs energi, var den mest framtrepende i hele første halvdel av 1900-tallet.

Når en stressende situasjon takles med humor, forminskes problemet og framstår mindre truende. I en gruppe kan humoren i tillegg skape en kollektiv atmosfære av delt stress, der gruppen står sammen om å håndtere situasjonen (Romero & Cruthirds, 2006).

I fokusgruppene ble det vist til en rekke eksempler på stressende situasjoner i lagidrett, der humor har en funksjon: fra å være ny i laget og skulle tilpasse seg lagets regler og normer, til å gjøre tekniske feil på banen eller «bomme» i sosiale settinger og ikke minst stress forbindelse med kamper/ konkurranse-situasjoner. I tillegg til å forminske problemet, ble humor framstilt som en mulighet til å sette en strek og refokusere, uttrykt ved «å glemme det som er gjort» eller «mulighet til å starte på nytt». I henhold til Ronglan og Aggerholm (2014) kan en passelig miks mellom alvor og humor «not only remove the gravity, but also to better focus athletes through more realistic perspective taking», og at det er nettopp den rette balansen mellom alvor og spøk elitetrenerne streber etter i opplading for konkurranser.

Denne balansen er et gjentakende tema også i fokusgruppeintervjuene. Når utøverne snakket om humor i forkant av kamper/konkurranser var det påfallende hvor opptatt de var av å ivareta hverandres behov for «passe mengde» humor, og hvor store individuelle

---

forskjeller som ble avdekket med hensyn til dette. «Å kjenne hverandre godt» og «å kjenne spillerne godt» var et stikkord som stadig gikk igjen både hos utøvere og trenere, som en absolutt forutsetning for å optimalisere bruken av humor i forhold til prestasjon.

I selve kamp-/konkurransesituasjonen var det naturlig nok lite rom for humor, med noen få unntak når man følte seg sikker på seier. Derimot ble det gitt noen eksempler på at dommeren kunne ha en viktig rolle som «stress-ventil» i kampens hete.

Humor som lim

Samhold og lagånd var ord som gikk igjen i alle fokusgruppene da de ble spurt om humorens effekt. Disse kodene ble samlet under tema «humor som lim», som også kan forstås som kohesjon (av cohaerere, latin for henge sammen). Gruppekohesjon betyr at gruppemedlemmene føler tilhørighet til gruppen, at de kjenner seg inkludert og at de føler gruppen er en del av hvem de er (Bollen & Hoyle, 1990; Scheel & Gockel, 2017).

Høigaard og Haugeland (2008) gir denne definisjonen av gruppekohesjon: « en dynamisk prosess som blir reflektert i tendensen til å holde sammen og forbli samlet i bestrebelsene for å oppnå/realisere gruppens mål eller formål og/eller for å tilfredsstille medlemmenes sosiale og følelsesmessige behov» .

I følge Martineaus modell (1972) for humorens sosiale funksjoner kan humor styrke samholdet i gruppa når gruppemedlemmene

- a) bedømmer humoren som positiv
- b) bedømmer humoren som negativ i form av selvfordrende humor
- c) bedømmer humoren som positiv for en annen gruppe utenfor en egen
- d) bedømmer humoren som negativ for en annen gruppe utenfor ens egen

Innen arbeidslivsforskning har Romero og Pescosolido (2008) vist at bruk av humor kan styrke gruppekohesjon og dermed øke produktiviteten. En metaanalyse fra 2012 som tar for seg bruk av positiv humor i arbeidslivet, (Mesmer-Magnus, Glew, & Viswesvaran) viser en svak positiv effekt av ansattes bruk av humor på gruppekohesjon. Det samme gjelder for lederens bruk av humor.

Humor som herding

Humor som herding er en kategori som ikke kommer fram i Ronglan og Aggerholms studie blant elitetrenerne (2014). Bruken av aggressiv humor som kjennetegner denne kategorien ble diskutert i avsnitt 6.2.

I tillegg omfattet denne koden noe deltakerne benevnte «tenning» - altså å hisse opp en medspiller til kokepunktet for å 1) sørge for en god latter i laget eller for å øke prestasjonen på banen.

Palmer (1993) studerte miljøet i en ishockeyklubb i New Foundland over en periode på tolv måneder. Bruk av humor i form av smil, latter og humoristiske kommentarer ble koblet mot sinne og åpenlyse aggressive handlinger under kamper. Det voksne laget (bestående av middelaldrende menn) brukte mer humor i aggressive situasjoner, enn de yngre spillerne. Dette ble forklart med at de yngre spillerne var mer konkurranseinnstilte enn de eldre spillerne, som var mer opptatt av å etablere og opprettholde vennskap. Han fant også mer uttrykt sinne og aggressivitet mellom spillere på samme ferdighetsnivå enn på ulike ferdighetsnivå, mens bruk av humor i forbindelse med disse situasjonene var mer frekvent mellom spillere på ulike ferdighetsnivå. Dette ble tolket som at jo større forskjell i ferdighetsnivå, jo mindre sjanse for at partene vil oppfatte situasjonen som en alvorlig utfordring istedenfor et spill, og jo mer rom for humor. Martin (2010, s. 119) tolker det samme resultatet noe annerledes. Han hevder en forskjell i ferdighetsnivå utgjør en potensiell trussel for den ene parten for å bli skadet eller ydmyket, og at humor i sammenheng med en aggressiv handling kan bidra til å avvæpne situasjonen, og gi partene en mulighet til gjensidig forsikring om at det ikke er på alvor.

I denne studien kom det ikke fram om det dreide seg om positiv eller negativ humor, men sammenhengen mellom aggresjon og humor er interessant, og «humor som herding» i lagidrett fortjener å bli gått nærmere i sømmene.

Humor som korrektur

Erting, fleiping og ironi kan brukes til å gjøre narr av oppførsel, holdninger eller personlighetstrekk som ikke samsvarer med lagets normer. Humoren kan rettes mot personer eller grupper utenfor laget, eller innad i laget mot personer som fraviker standarden. Uansett måte, kan denne type humor ha en avskrekkende effekt, og føre til at

---

gruppemedlemmene tilpasser seg av frykt for å dumme seg ut (Martineau, 1972). Dette er en mulig negativ effekt av humor som ikke ble fanget opp i fokusgruppeintervjuene. Ironiske bemerkninger blir betraktet som mer humoristiske, mindre fiendtlige og fornærmende enn direkte kritikk. Avsenderen framstår som mindre sint og mer fattet, og risikoen for å skade forholdet til mottakeren er mindre ved bruk av ironi enn direkte kritikk (Dews, Kaplan, & Winner, 1995). Dette er i tråd med hvordan de mannlige fotballspillerne framstilte trenerens bruk av humor. Men det var også motsatte funn: Flere av kvinnelige utøvere ga inntrykk av at direkte kritikk var lettere å forholde seg til enn ironi, som må tolkes og vurderes og som fort kunne skape usikkerhet.

7. Reliabilitet og validitet

Reliabilitet er knyttet til forskningsresultatets konsistens og troverdighet, og om andre forskere på et annet tidspunkt vil kunne reprodusere dette.

Et kvalitativt forskningsintervju er et møte mellom mennesker, ikke en utveksling av objektive data. I alle intervjusituasjoner vil intervjuerens kjønn, alder, etnisitet og andre kroppslige faktorer kunne påvirke situasjonen (ibid s. 125). Når moderator i en fokusgruppe med mannlige idrettsutøvere er en kvinne, vil det påvirke samspillet i en intervjusituasjon på en annen måte enn hvis moderatoren var en mann – og omvendt. Dette kunne anes i noen av intervjuene, for eksempel når deltakerne hysjet på hverandre ved bruk av tabuord eller brukte «de legninggreiene» som en omformulering av uttrykket «homo».

En klar fordel med fokusgruppeintervjuene er at den har en ikke-styrende intervjustil, der intervjueren inntar rollen som moderator, som i størst mulig grad holder seg i bakgrunnen mens deltakerne får samtale fritt om et gitt emne. Moderatorens oppgave er å presentere emnet, skape en god atmosfære der alle kommer til ordet og motstridende synspunkter blir verdsatt uten krav om å komme til enighet (Kvale & Brinkmann, 2015, s.179; Nelson et al., 2014). Dermed kan noen av de viktigste kvalitetskravene til et forskningsintervju (Kvale & Brinkmann, 2015, s.194) bedre ivaretas: Fokusgruppesamtalene var i stor grad spontane, innholdrike, spesifikke og relevante. Deltakerne dominerte samtalen, og moderator kunne konsentrere seg om å lytte til samtalen, gjøre begynnende tolkninger og stille relevante oppfølgingsspørsmål underveis.

Validitet i kvalitativ forskning er «i hvilken grad en metode undersøker det den er ment å undersøke» (Kvale & Brinkmann, 2015, s.276). Validitet bør gjennomsyre hele forskningsprosessen fra studien planlegges til rapporten er fullført (ibid s. 277).

Gjennomføringen av studien er så langt det er mulig gjort i tråd med Maxwells (2009) anbefalinger:

1. Intensivt, langvarig engasjement for å gi rikere rådata. Denne studien er tidsbegrenset, men har absolutt krevd et intens engasjement. Alle fokusgruppeintervjuene ble gjennomført med en god atmosfære, der alle kunne komme til ordet og alle fikk sagt det de hadde på hjertet. Ved intervjuets slutt var det en klar følelse av «metning».
2. Rikt datamateriale: Under fokusgruppeintervjuene ble det brukt audioopptaker. Dette gjorde transkriberingsarbeidet utfordrende. I de til dels kaotiske fokusgruppesamtalene, der deltakerne ofte avbrøt eller snakket i munnen på hverandre, kunne det til tider være vanskelig å høre hva som ble sagt og hvem som snakket. Et videoopptak kunne ha gitt verdifull informasjon om hvem som snakket, og også om kroppsspråk og mellommenneskelig samspill. På den annen side kunne man ha risikert at videoen la en «demper» på stemningen og den frie flyten i samtalen.
Intervjuene ble ordrett transkribert, inkludert kortere og lengre pauser, kremting, lyder, avbrudd- og så langt det var mulig overlappinger der deltakerne snakket i munnen på hverandre)
3. Respondent validitering. Dette ble av tidsmessige årsaker ikke gjort. Det var heller ikke større uklarheter i forhold til meningsinnhold, annet enn at flere til tider snakket i munnen på hverandre, og at det iblant kunne være vanskelig å høre hvem som sa hva. Det ble likevel ikke vurdert vesentlig i forhold til det totale bildet.
4. Søken for diskrepans og negative tilfeller. Dette ble gjort underveis i analysen.
5. Triangulering. I denne studien kildetriangulering: Utvalget i denne studien besto av utøver representanter for et jentelag, et damelag, et guttelag og et herrelag, som representerte fire ulike lagidretter, noe som burde borge for et rikt og variert datamaterialet. Trenerrepresentantene utgjorde syv menn og en kvinne fordelt på to intervjuer. Her hadde det vært ønskelig med en jevnere kjønnsfordeling.
6. Bruk av quasi-statistikk. Dataene ble behandlet i analyseprogrammet Nvivo. Her er det rike muligheter til å kvantifisere materialet, for eksempel i antall koder eller

---

dekningsgrad (= hvor stor % av den totale tiden på intervjuet utgjør utsagnene som handler om denne koden). Dette er til en viss grad gjort i studien, men kunne i etterpåklokskapens navn gjerne ha vært brukt mer konsekvent.

7. Sammenlikning. I denne studien er resultatene vurdert mot gjeldende litteratur på området.

Generaliserbarhet

Dette er en eksplorerende studie som har som hensikt å gi innblikk i et fenomen. De kvalitative dataene som er et resultat av studien sier noe om humor i lagidrett knyttet til utvalget /representantene i fokusgruppene og er ikke generaliserbare.

8. Konklusjon/Avslutning

Denne studien tar for seg humor i lagidrett slik den fortøner seg for utøvere fra fire ulike lag og åtte trenere med elitebakgrunn fra fire ulike idretter. Humor trer fram som en vesentlig motivasjonsfaktor og en del av lagenes identitet. De altoverveiende positive effektene, bør ikke overskygge at det finnes en bakside av medaljen. Feil bruk av humor og negativ humor kan ha betydning for prestasjon, men like viktig: for mistriksel og frafall i idretten. Trenerens rolle som tilrettelegger og moderator for humorbruk i laget, må ikke undervurderes. Det er treneren som kan sette standard for hva slags humor som skal prege laget – om den skal være ekskluderende eller inkluderende – tvers igjennom.

Denne studien representerer et snorkeldykk på grunna. Det finnes et hav av utforsket materiale som venter på å bli oppdaget.

”Laughter is the shortest distance between two people”

(Victor Borge)

---

9. Referanser:

- Alan, T. (2010). *A Dictionary of Sport Studies*. In. Retrieved from <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199213818.001.0001/acref-9780199213818> doi:10.1093/acref/9780199213818.001.0001
- Bell, N. (2015). *We Are Not Amused : Failed Humor in Interaction* (Vol. v.10). Berlin/Boston: De Gruyter.
- Bollen, K. A., & Hoyle, R. H. (1990). Perceived cohesion: a conceptual and empirical examination. (group members' perceptions of their cohesion to a particular group). *Social Forces*, 69(2), 479. doi:10.1093/sf/69.2.479
- Boxer, D., & Cortés-Conde, F. (1997). From bonding to biting: Conversational joking and identity display. *Journal of Pragmatics*, 27(3), 275-294. doi:10.1016/S0378-2166(96)00031-8
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2) (77-101). doi:<http://dx.doi.org.ezproxy.uis.no/10.1191/1478088706qp06>
- Burdsey, D. (2011). That Joke Isn't Funny Anymore: Racial microaggressions, color-blind ideology and the mitigation of racism in English men's first-class cricket. *Sociology of Sport Journal*, 28(3), 261-283. doi:10.1123/ssj.28.3.261
- Burke, K. L., Peterson, D., & Nix, C. L. (1995). The effects of the coaches' use of humor on female volleyball players' evaluation of their coaches. *Journal of Sport Behavior*, 18(2), 83.
- Crawford, M., & Gressley, D. (1991). Creativity, caring and context *Psychology of Women Quarterly*, 15(2), 217-231. doi:10.1111/j.1471-6402.1991.tb00793.x
- DeKoning, E., & Weiss, R. L. (2002). The Relational Humor Inventory: Functions of Humor in Close Relationships. *American Journal of Family Therapy*, 30(1), 1-18. doi:10.1080/019261802753455615
- Dews, S., Kaplan, J., & Winner, E. (1995). Why not say it directly? The social functions of irony. *Discourse Processes*, 19(3), 347-367. doi:10.1080/01638539509544922
- Dynel, M. (2008). *No Aggression, Only Teasing: The Pragmatics of Teasing and Banter* (Vol. 4).
- Fine. (1977). Humour in situ: The role of humour in small group culture. In A. J. Chapman & H. C. Foot (Eds.), *It's a funny thing, humour* (pp. 315– 318). Oxford ;New York: Pergamon Press.

-
- Fine, & Soucey, M. D. (2005). Joking Cultures: Humor Themes as Social Regulation in Group Life. *Humor: International Journal of Humor Research*, 18(1), 1-22.
- Francis, L. E. (1994). Laughter, the Best Mediation: Humor as Emotion Management in Interaction. *Symbolic Interaction*, 17(2), 147-163. doi:10.1525/si.1994.17.2.147
- Friesen, A. P., Devonport, T. J., Sellars, C. N., & Lane, A. M. (2015). Examining interpersonal emotion regulation strategies and moderating factors in ice hockey. *Athletic Insight*, 7(2), 143-160.
- Grisaffe, C., Blom, L. C., & Burke, K. L. (2003). The effects of head and assistant coaches' uses of humor on collegiate soccer players evaluation of their coaches. *Journal of Sport Behavior*, 26(2), 103.
- Haslam, A. (2004). *Psychology in organizations: The social identity approach*.
- Hay, J. (2000). Functions of Humor in the Conversations of Men and Women. *Journal of Pragmatics: An Interdisciplinary Journal of Language Studies*, 32(6), 709-742. doi:10.1016/S0378-2166(99)00069-7
- Hjelseth, A., & Tjønndal, A. (2016). Sink or swim? - Håndtering av maskulinitet og intimitet i herrefotball. *Sosiologisk tidsskrift*, 24(02), 79-100. doi:10.18261/issn.1504-2928-2016-02-02 ER
- Hylton, K. (2017). I'm not joking! The strategic use of humour in stories of racism. *Ethnicities*, 18(3), 327-343. doi:10.1177/1468796817743998
- Høigaard, R., & Haugeland, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett*. Kristiansand: Høyskoleforl.
- Høigaard, R., Haugen, T., Johansen, B. T., & Giske, R. (2017). Team identity in youth soccer: The role of coaches' feedback patterns and use of humour. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 12(6), 697-707. doi:10.1177/1747954117738843
- Johnsen, B. H. (1997). *Hva ler vi av? : om nordmenns forhold til humor*. Oslo: Pax.
- Jones, R. L., Potrac, P., Cushion, C., & Ronglan, L. T. (2011). *The Sociology of sports coaching*. London: Routledge.
- Kamberelis, G., & Dimitriadis, G. (2013). *Focus groups : from structured interviews to collective conversations*. London: Routledge.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (T. M. Anderssen & J. Rygge, Trans. 3. utg., 2. oppl. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kaare, B. H., & Kjus, Y. (2006). *Humor i mediene*. Oslo: Cappelen akademisk.

-
- Lampert, M. D., & Ervin-Tripp, S. M. (2006). Risky Laughter: Teasing and Self-Directed Joking among Male and Female Friends. *Journal of Pragmatics: An Interdisciplinary Journal of Language Studies*, 38(1), 51-72. doi:10.1016/j.pragma.2005.06.004
- Mallett, R., Ford, T., & Woodzicka, J. (2016). What Did He Mean by that? Humor Decreases Attributions of Sexism and Confrontation of Sexist Jokes. *Sex Roles*, 75(5/6), 272-284. doi:10.1007/s11199-016-0605-2
- Martin. (2007). *The psychology of humor : an integrative approach*. Amsterdam: Elsevier Academic Press.
- Martin. (2010). *The Psychology of Humor : An Integrative Approach*. Burlington: Elsevier Science.
- Martin, & Kuiper, N. (2016). Three Decades Investigating Humor and Laughter: An Interview With Professor Rod Martin. *Europe's Journal of Psychology*, 12(3), 498-512. doi:10.5964/ejop.v12i3.1119
- Martin, & Kuiper, N. A. (1999). *Daily occurrence of laughter: Relationships with age, gender, and Type A personality* (Vol. 12).
- Martin, Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J., & Weir, K. (2003). Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37(1), 48.
- Martineau, W. H. (1972). Chapter 5 - A Model of the Social Functions of Humor In P. E. McGhee (Ed.), *The Psychology of Humor* (pp. 101-125). San Diego: Academic Press.
- Maxwell, J. A. (2009). Designing a Qualitative Study. In L. Bickman & D. J. Rog (Eds.), *The SAGE handbook of applied social research methods* (2nd ed., pp. 214-250). Los Angeles: SAGE.
- Mendiburo-Seguel, A., Páez, D., & Martínez-Sánchez, F. (2015). Humor styles and personality: A meta-analysis of the relation between humor styles and the Big Five personality traits. *Scandinavian Journal of Psychology*, 56(3), 335-340. doi:10.1111/sjop.12209
- Mesmer-Magnus, J., Glew, D. J., & Viswesvaran, C. (2012). A meta-analysis of positive humor in the workplace. *Journal of Managerial Psychology*, 27(2), 155-190. doi:10.1108/02683941211199554
- Meyer, J. C. (2000). Humor as a double-edged sword: four functions of humor in communication. *Communication Theory*, 10(3), 310. doi:10.1111/j.1468-2885.2000.tb00194.x
- Mobbs, D., Greicius, M. D., Abdel-Azim, E., Menon, V., & Reiss, A. L. (2003). Humor modulates the mesolimbic reward centers. *Neuron*, 40(5), 1041-1048. doi: doi:http://dx.doi.org.ezproxy.uis.no/10.1016/S0896-6273(03)00751-7

-
- Mulkay, M. (1988). *On humour : its nature and its place in modern society*. Cambridge: Polity Press.
- Nelson, L., Groom, R., & Potrac, P. (2014). *Research methods in sports coaching*. London: Routledge.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (4.utgave ed.). Oslo: Forskningsetiske komiteer.
- Palmer, C. T. (1993). Anger, aggression, and humor in newfoundland floor hockey: An evolutionary analysis. *Aggressive Behavior*, 19(3), 167-173. doi:10.1002/1098-2337(1993)19:3<167::AID-AB2480190302>3.0.CO2-V
- Palmer, J. (2003). *Taking Humour Seriously*: Routledge Ltd.
- Rees, T., Alexander Haslam, S., Coffee, P., & Lavalley, D. (2015). A Social Identity Approach to Sport Psychology: Principles, Practice, and Prospects. *Sports Medicine*, 45(8), 1083-1096. doi:10.1007/s40279-015-0345-4
- Romero, & Cruthirds, K. W. (2006). The use of humor in the workplace. *IEEE Engineering Management Review*, 34(3), 18-18. doi:10.1109/EMR.2006.261378
- Romero, E., & Pescosolido, A. (2008). Humor and group effectiveness. In *Hum. Relat.* (Vol. 61, pp. 395-418).
- Ronglan, L. T., & Aggerholm, K. (2014). 'Humour helps': elite sports coaching as a balancing act. doi:10.1080/21640629.2014.885776
- Safran, E. R. (2008). Bullying Behavior, Bully Prevention Programs, and Gender. *Journal of Emotional Abuse*, 7(4), 43-67. doi:10.1300/J135v07n04_03
- Scheel, T., & Gockel, C. (2017). *Humor at Work in Teams, Leadership, Negotiations, Learning and Health*. In SpringerBriefs in Psychology.
- Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (1990). *Focus groups : theory and practice* (Vol. 20). Newbury Park, Calif: Sage Publications.
- Szabo, A. (2003). The acute effects of humor and exercise on mood and anxiety. *Journal of Leisure Research*, 35(2), 152. doi:10.1080/00222216.2003.11949988
- Søbstad, F. (1995). *Humor i pedagogisk arbeid*. Oslo: TANO.
- Terrion, J. L., & Ashforth, B. E. (2002). From 'I' to 'We': The Role of Putdown Humor and Identity in the Development of a Temporary Group. *Human Relations*, 55(1), 55-88. doi:10.1177/0018726702055001606
- Wolfers, S., File, K., & Schnurr, S. (2017). "Just because he's black": Identity construction and racial humour in a German U-19 football team. *Journal of Pragmatics*, 112, 83-96. doi:10.1016/j.pragma.2017.02.003

Wu, C.-L., Lin, H.-Y., & Chen, H.-C. (2016). Gender differences in humour styles of young adolescents: Empathy as a mediator. *Personality and Individual Differences, 99*, 139-143. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.018>

Zajdman, A. (1995). Humorous face-threatening acts: Humor as strategy. *Journal of Pragmatics, 23*(3), 325-339. doi:10.1016/0378-2166(94)00038-G

Forsidebilde er kjøpt fra:

<https://www.cartoonstock.com/directory/r/rugby.asp>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide – fokusgruppeintervju –humor i lagidrett

Vedlegg 2: Eksempel på tankekart i analyseprosessen

Vedlegg 3: Godkjenning av meldeskjema fra Personverombudet

Vedlegg 4: Godkjenning av utsettelse av prosjektet fra Personvernombudet

Vedlegg 5: Samtykkeerklæring

Alan, T. (2010). *A Dictionary of Sport Studies*. In. Retrieved from
<http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199213818.001.0001/acref-9780199213818> doi:10.1093/acref/9780199213818.001.0001

Bell, N. (2015). *We Are Not Amused : Failed Humor in Interaction* (Vol. v.10).
Berlin/Boston: De Gruyter.

- Bollen, K. A., & Hoyle, R. H. (1990). Perceived cohesion: a conceptual and empirical examination. (group members' perceptions of their cohesion to a particular group). *Social Forces*, 69(2), 479. doi:10.1093/sf/69.2.479
- Boxer, D., & Cortés-Conde, F. (1997). From bonding to biting: Conversational joking and identity display. *Journal of Pragmatics*, 27(3), 275-294. doi:10.1016/S0378-2166(96)00031-8
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2) (77-101). doi:http://dx.doi.org.ezproxy.uis.no/10.1191/1478088706qp06
- Burdsey, D. (2011). That Joke Isn't Funny Anymore: Racial microaggressions, color-blind ideology and the mitigation of racism in English men's first-class cricket. *Sociology of Sport Journal*, 28(3), 261-283. doi:10.1123/ssj.28.3.261
- Burke, K. L., Peterson, D., & Nix, C. L. (1995). The effects of the coaches' use of humor on female volleyball players' evaluation of their coaches. *Journal of Sport Behavior*, 18(2), 83.
- Crawford, M., & Gressley, D. (1991). Creativity, caring and context *Psychology of Women Quarterly*, 15(2), 217-231. doi:10.1111/j.1471-6402.1991.tb00793.x
- DeKoning, E., & Weiss, R. L. (2002). The Relational Humor Inventory: Functions of Humor in Close Relationships. *American Journal of Family Therapy*, 30(1), 1-18. doi:10.1080/019261802753455615
- Dews, S., Kaplan, J., & Winner, E. (1995). Why not say it directly? The social functions of irony. *Discourse Processes*, 19(3), 347-367. doi:10.1080/01638539509544922
- Dynel, M. (2008). *No Aggression, Only Teasing: The Pragmatics of Teasing and Banter* (Vol. 4).
- Fine. (1977). Humour in situ: The role of humour in small group culture. In A. J. Chapman & H. C. Foot (Eds.), *It's a funny thing, humour* (pp. 315– 318). Oxford ; New York: Pergamon Press.
- Fine, & Soucey, M. D. (2005). Joking Cultures: Humor Themes as Social Regulation in Group Life. *Humor: International Journal of Humor Research*, 18(1), 1-22.
- Francis, L. E. (1994). Laughter, the Best Mediation: Humor as Emotion Management in Interaction. *Symbolic Interaction*, 17(2), 147-163. doi:10.1525/si.1994.17.2.147
- Friesen, A. P., Devonport, T. J., Sellars, C. N., & Lane, A. M. (2015). Examining interpersonal emotion regulation strategies and moderating factors in ice hockey. *Athletic Insight*, 7(2), 143-160.
- Grisaffe, C., Blom, L. C., & Burke, K. L. (2003). The effects of head and assistant coaches' uses of humor on collegiate soccer players evaluation of their coaches. *Journal of Sport Behavior*, 26(2), 103.
- Haslam, A. (2004). *Psychology in organizations: The social identity approach*.
- Hay, J. (2000). Functions of Humor in the Conversations of Men and Women. *Journal of Pragmatics: An Interdisciplinary Journal of Language Studies*, 32(6), 709-742. doi:10.1016/S0378-2166(99)00069-7
- Hjelseth, A., & Tjørndal, A. (2016). Sink or swim? - Håndtering av maskulinitet og intimitet i herrefotball. *Sosiologisk tidsskrift*, 24(02), 79-100. doi:10.18261/issn.1504-2928-2016-02-02 ER
- Hylton, K. (2017). I'm not joking! The strategic use of humour in stories of racism. *Ethnicities*, 18(3), 327-343. doi:10.1177/1468796817743998
- Høigaard, R., & Haugeland, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett*. Kristiansand: Høyskoleforl.

-
- Høigaard, R., Haugen, T., Johansen, B. T., & Giske, R. (2017). Team identity in youth soccer: The role of coaches' feedback patterns and use of humour. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 12(6), 697-707. doi:10.1177/1747954117738843
- Johnsen, B. H. (1997). *Hva ler vi av? : om nordmenns forhold til humor*. Oslo: Pax.
- Jones, R. L., Potrac, P., Cushion, C., & Ronglan, L. T. (2011). *The Sociology of sports coaching*. London: Routledge.
- Kamberelis, G., & Dimitriadis, G. (2013). *Focus groups : from structured interviews to collective conversations*. London: Routledge.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (T. M. Anderssen & J. Rygge, Trans. 3. utg., 2. oppl. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kaare, B. H., & Kjus, Y. (2006). *Humor i mediene*. Oslo: Cappelen akademisk.
- Lampert, M. D., & Ervin-Tripp, S. M. (2006). Risky Laughter: Teasing and Self-Directed Joking among Male and Female Friends. *Journal of Pragmatics: An Interdisciplinary Journal of Language Studies*, 38(1), 51-72. doi:10.1016/j.pragma.2005.06.004
- Mallett, R., Ford, T., & Woodzicka, J. (2016). What Did He Mean by that? Humor Decreases Attributions of Sexism and Confrontation of Sexist Jokes. *Sex Roles*, 75(5/6), 272-284. doi:10.1007/s11199-016-0605-2
- Martin. (2007). *The psychology of humor : an integrative approach*. Amsterdam: Elsevier Academic Press.
- Martin. (2010). *The Psychology of Humor : An Integrative Approach*. Burlington: Elsevier Science.
- Martin, & Kuiper, N. (2016). Three Decades Investigating Humor and Laughter: An Interview With Professor Rod Martin. *Europe's Journal of Psychology*, 12(3), 498-512. doi:10.5964/ejop.v12i3.1119
- Martin, & Kuiper, N. A. (1999). *Daily occurrence of laughter: Relationships with age, gender, and Type A personality* (Vol. 12).
- Martin, Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J., & Weir, K. (2003). Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37(1), 48.
- Martineau, W. H. (1972). Chapter 5 - A Model of the Social Functions of Humor In P. E. McGhee (Ed.), *The Psychology of Humor* (pp. 101-125). San Diego: Academic Press.
- Maxwell, J. A. (2009). Designing a Qualitative Study. In L. Bickman & D. J. Rog (Eds.), *The SAGE handbook of applied social research methods* (2nd ed., pp. 214-250). Los Angeles: SAGE.
- Mendiburo-Seguel, A., Páez, D., & Martínez-Sánchez, F. (2015). Humor styles and personality: A meta-analysis of the relation between humor styles and the Big Five personality traits. *Scandinavian Journal of Psychology*, 56(3), 335-340. doi:10.1111/sjop.12209
- Mesmer-Magnus, J., Glew, D. J., & Viswesvaran, C. (2012). A meta-analysis of positive humor in the workplace. *Journal of Managerial Psychology*, 27(2), 155-190. doi:10.1108/02683941211199554
- Meyer, J. C. (2000). Humor as a double-edged sword: four functions of humor in communication. *Communication Theory*, 10(3), 310. doi:10.1111/j.1468-2885.2000.tb00194.x

- Mobbs, D., Greicius, M. D., Abdel-Azim, E., Menon, V., & Reiss, A. L. (2003). Humor modulates the mesolimbic reward centers. *Neuron*, 40(5), 1041-1048. doi:[http://dx.doi.org.ezproxy.uis.no/10.1016/S0896-6273\(03\)00751-7](http://dx.doi.org.ezproxy.uis.no/10.1016/S0896-6273(03)00751-7)
- Mulkay, M. (1988). *On humour : its nature and its place in modern society*. Cambridge: Polity Press.
- Nelson, L., Groom, R., & Potrac, P. (2014). *Research methods in sports coaching*. London: Routledge.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (4.utgave ed.). Oslo: Forskningsetiske komiteer.
- Palmer, C. T. (1993). Anger, aggression, and humor in newfoundland floor hockey: An evolutionary analysis. *Aggressive Behavior*, 19(3), 167-173. doi:10.1002/1098-2337(1993)19:3<167::AID-AB2480190302>3.0.CO
- 2-V
- Palmer, J. (2003). *Taking Humour Seriously*: Routledge Ltd.
- Rees, T., Alexander Haslam, S., Coffee, P., & Lavalley, D. (2015). A Social Identity Approach to Sport Psychology: Principles, Practice, and Prospects. *Sports Medicine*, 45(8), 1083-1096. doi:10.1007/s40279-015-0345-4
- Romero, & Cruthirds, K. W. (2006). The use of humor in the workplace. *IEEE Engineering Management Review*, 34(3), 18-18. doi:10.1109/EMR.2006.261378
- Romero, E., & Pescosolido, A. (2008). Humor and group effectiveness. In *Hum. Relat.* (Vol. 61, pp. 395-418).
- Ronglan, L. T., & Aggerholm, K. (2014). 'Humour helps': elite sports coaching as a balancing act. doi:10.1080/21640629.2014.885776
- Safran, E. R. (2008). Bullying Behavior, Bully Prevention Programs, and Gender. *Journal of Emotional Abuse*, 7(4), 43-67. doi:10.1300/J135v07n04_03
- Scheel, T., & Gockel, C. (2017). *Humor at Work in Teams, Leadership, Negotiations, Learning and Health*. In SpringerBriefs in Psychology.
- Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (1990). *Focus groups : theory and practice* (Vol. 20). Newbury Park, Calif: Sage Publications.
- Szabo, A. (2003). The acute effects of humor and exercise on mood and anxiety. *Journal of Leisure Research*, 35(2), 152. doi:10.1080/00222216.2003.11949988
- Søbstad, F. (1995). *Humor i pedagogisk arbeid*. Oslo: TANO.
- Terrion, J. L., & Ashforth, B. E. (2002). From 'I' to 'We': The Role of Putdown Humor and Identity in the Development of a Temporary Group. *Human Relations*, 55(1), 55-88. doi:10.1177/0018726702055001606
- Wolfers, S., File, K., & Schnurr, S. (2017). "Just because he's black": Identity construction and racial humour in a German U-19 football team. *Journal of Pragmatics*, 112, 83-96. doi:10.1016/j.pragma.2017.02.003
- Wu, C.-L., Lin, H.-Y., & Chen, H.-C. (2016). Gender differences in humour styles of young adolescents: Empathy as a mediator. *Personality and Individual Differences*, 99, 139-143. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.018>
- Zajdman, A. (1995). Humorous face-threatening acts: Humor as strategy. *Journal of Pragmatics*, 23(3), 325-339. doi:10.1016/0378-2166(94)00038-G

Deformatering av referanseliste:

Rod Martin
Craig T. Palmer
E.J. Romero
Gary Alan Fine